

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6:50
za en mesec " " " 2:20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejemam mesečno K 1:70

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenredne nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.
S prilogi »Naša Gospodinja«.

Diplomatična in vojaška situacija
na balkanskem bojišču.

Osmansko gospodstvo v Evropi stoji pred svojim koncem. To uvideva danes tudi tista avstrijska diplomacija, ki se je do zadnjega trdovratno držala principa statusa quo na Balkanu in tako nujala svetu zanimivo sliko, kako je ravno tista država, katera je izmed vseh prva dobila od zgodovine nalogo ščititi Evropo pred turškim barbarstvom, Turka v njegovih zadnjih izdihljajih branila.

Sijajne zmage bolgarskega v srbskega orožja so teorijo nedotakljivosti Turčije do temelja podrle. Ostala Evropa, izvzemši naš zunanji urad, je to dejstvo takoj priznala. Značilno je, kako so se ravno listi v nemškem cesarstvu, izvzemši »Frankfurterico«, takoj zavzeli za Bolgarijo, kakor hitro je Turkom prvi veliki poraz prizadela. Glasilo centra je lepo poudarjalo, da Nemci dozdaj niso poznali zgodovine in da niso vedeli, da je bolgarska kultura pod Simeonom Velikim ustvarila v srednjem veku veliko balkansko državo, koje obali so namakala tri morja: črno, egejsko in jadransko — Turek jo je uničil in ves kulturni razvoj balkanskega slovanstva ustavil. Danes se gre za to, da se barbarski osvojevalci iz Balkana vrže. Laški listi stoje odkrito na strani Srbije in Bolgarije in že Avstrijo postrani napadajo, čemu se kuja. Angleška javnost se je spomnila Gladstonovih tradicij in simpatizira po veliki večini z balkanskimi krščanskimi narodi, o Rusiji ne govorimo. Francozi se trudijo, da med avstrijskim stališčem in stališčem ostalih velesil ter balkanskih držav posredujejo. Srbski in bolgarski diplomati izjavljajo, da avstrijske gospodarske interese priznavajo in da jim je veliko na tem, da Avstrija postane prijateljica balkanske zveze v obojestranskem interesu; zahtevajo pa tudi, da se balkanske države k eventualni konferenci kot enakopravne povabijo. Odločno se seveda obračajo tudi proti eventualnemu poizkusu zmagovalcem s silo iztrgati osvojene zemlje in pravijo, da se vojska ne bo končala, predno Bolgari ne pritrdijo svetega križa na Hagiji Sofiji. Nobena evropska država se ne bo mogla tako omadeževati, da zabrani propad osmanstva. Balkanski listi pišejo tako, ker vedo, da imajo za seboj Rusijo, koje car je kralju Petru na zmagi pri Kumanovu čestital.

Kaj pa Avstrija? Včerašnji Stürghov govor nič ne pove. Zdi se pa, da je zdaj tudi Berchtold tisti nezmisljeni status quo opustil. Glasom francoskih listov se Avstro-Ogrska zdaj trudi, da bi se Turčiji ohranil Carigrad z okolišem in da bi se ustvarila neka nevtralna zona med novimi teritorialnimi pridobitvami Srbije in Črne gore na eni, Avstrije na drugi strani. Če se Berchtoldu to posreči, dobro.

Kar se situacije na bojišču tiče, se turška glavna armada po zavzetju Baba Eskija in Bunarhissarja umika doli proti Čataldži, 40 km pred Carigradom, kar dokazuje, da se za boj na ravnem sploh ne čuti več sposobno. Odrin je od Carigrada odrezan in se ne bo vzdrljal. Gros bolgarske armade lahko nadaljuje pohod v Carigrad, dočim en del Odrin oblega, ne da bi bilo treba veliko žrtev, ker v mestu menda manjka živil.

Na zapadu se turška armada tudi umika, Srbi in Bolgari so že v Velesu, o Zekki paši se pa ne vé, kam se je umaknil; eni pravijo, da v Serres, drugi, da v Demir Kapu. Če se Grki z juga daleč proderejo in zmagajo bitoljski zbor, je tudi usoda Soluna zapečaten. Bolgari so zavzeli že Dramo, s čimer je odrezana zveza med Carigradom in Makedonijo.

Grčija operira na vzhodu in na zapadu. Na zapadu prodirajo Grki počasi, ker je epirsko ozemlje zelo gorato in morejo komunikacijske črte le s težavo obdržati. Glavna stvar je, da zavzamejo Prevezo, s čimer bo omogočeno proviantiranje. Po zadnjih vesteh jo že s kopnega in od morja sem oblegajo.

Na vzhodu Grki naglo napredujejo. Po zavzetju Servije in Kožanija so zdaj zavzeli tudi tripotamoško sotesko, ki tvori pot do Verije.

Grki operirajo tudi z brodovjem pred Dardanelami. Padec Skadra je tudi neizogiben.

Grška vstaja.

Dr. Ig. Žitnik.

Vstaje v Srbiji so se ponavljale, kakor smo slišali, izključno proti strahovladi turške soldateske in njenih grozovitih povelnikov. Politični ali verski nameni dolgo vrsto let niso družili srbskih vstašev. Grška vstaja pa je takoj v začetku zasledovala v prvi vrsti politični smoter, namreč popolno osvoboditev stare Grške in ustanovitve nove bizantinske države v Carigradom kot središčem. To je bil že načrt ruske carice Katarine II., seveda s tem razločkom, da zasede bizantinski pre-

stol ruski knez Konstantin. Nesrečna avstrijsko-ruska vojska proti Turkom in poznejši boji evropskih držav proti Napoleonu so razdrli ta načrt, ki so si ga osvojili Grki na svojo roko in odgovornost.

Med vsemi balkanskimi narodi so si Grki skozi stoletja pod raznimi tujimi vladami ohranili še največ narodne zavesti. Spomini na slavno preteklost, ideja helenizma in vedno občevanje z zapadnimi narodi so budili v višjih krogih upanje, da se narod otrese turškega jarma in tujih jerofov. Leta 1814. so trije mladi Grki v Atenah ustanovili znanstveno društvo »heterijo filomuzon«. To društvo pa se je hitro razvilo v politično zaroto »filiké hetriza«, ki so jo podpirali bogati Grki v Odesi. Ta tajna politična zarota se je širila povsod med Grki v Turčiji, Bolgariji, Rusiji, Moldaviji in Valahiji. Na čelo te heterije se je postavil knez Ypsilanti, ki je bil tedaj v ruski vojaški službi in je računal na rusko pomoč. Ypsilanti je s »sveto vojsko« udril v turško Moldavijo in 8. sušca 1821 v Jašu izdal poziv na vse Grke, da se vzdignejo proti Turkom. Ruske oblasti so v pričetku zatisnile oči. Ko pa je Ypsilanti prosil pomoči ruskega carja Aleksandra, ki se je tedaj mudil na kongresu v Ljubljani, je dobil odgovor po svojem rojaku grofu Kapodistria, da mora razpustiti svojo »sveto vojsko«. Mogočni knez Metternich, ki je tudi srbskim vstašem odrekel vsako pomoč, je pregovoril carja Aleksandra, da prepove Ypsilantiju vsako nadaljno akcijo proti Turčiji. Ruski konzul v Jašu je 9. aprila javno razglasil, da Rusija ne odobrava grške vstaje. Isto je storila Avstrija in grški patrijarh v Carigradu je, prisiljen od sultana, Ypsilantija izobčil iz grške cerkve. Ypsilanti se je nekaj časa s svojimi grškimi, bolgarskimi in srbskimi vstaši boril s turškimi četami, a je končno brez uspeha moral bežati na Ogrsko, kjer so ga ujeli in zaprli.

Več uspeha pa so imeli grški vstaši doma na Moreji, na otokih in v Tesaliji. Že v aprilu so se hkrati z Ypsilantijem vzdignili Grki zoper Turke. Meseca maja in junija so vstaši osvojili že vso Morejo, izvzemši trdnjave. Vstaja se je razširila v Tesalijo in na otoke. Pričelo se je grozno klanje in požiganje, boji z ognjem in mečem. Sultan Mahmud II. je sklenil, da ukaže pobiti vso grško rajo, naj je grške ali slovanske krvi. Ker je »šejk ul izlam« (verski poglavar mohamedancev) posvaril sultana, naj vendar prizanese nedolžnim osebam, ki niso zapletene v vstajo, je bil odstavljen. Njegov naslednik je izdal »fetvo«, da sme sultan iztrebiti vso »rajo, ki je v orožju«. In res so ga Turki na velikonočno nedeljo 22. aprila 1821 brez

vsake preiskave obesili na cerkvena vrata. Tri dni pozneje so židje truplo vrgli v morje. Ubili so več grških škofov v Carigradu in po deželi, razrušili več sto grških cerkev, požgali na tisoče vasi, samo v Carigradu pomorili 40 članov prvih grških družin in na otoku Hiju (Chios) nad 20.000 kristjanov, okoli 47.000 pa so jih prodali v sužnost.

Sedaj šele so se zganili evropski diplomati. Rusi doslej niso nikdar podpirali balkanske raje iz verskih nagibov; netili so pač vstaje med kristjani, da bi se jih posluževali proti Turkom za nove zemlje. Strašno poročilo o turškem klanju pa je vzdignilo vso kulturno Evropo proti sultanu. Filheleni so nabirali denar in orožje zoper Turke. Mnogi so sami hoteli raji na pomoč. Omenim slavnega angleškega pesnika Byrona. Ker je bil carigraski grški patrijarh tedaj še skupni poglavar pravoslavnih Rusov, Srbov, Bulgarov in Grkov, je ruski poslanik v Carigradu nastopil kot protektor v zmislu dogovorov iz l. 1774. in v Bukareštu iz l. 1812. Ruska vlada je 28. junija poslala sultanu »ultimatum«, obenem pa je car Aleksander v okrožnici vprašal velesile, kaj se zgodi s Turčijo, ako jo premagata Rusija. Rusija je zahtevala od Turčije, da popravi vse razrušene cerkve, zagotovi versko prostost in umakne svoje posadke iz Valahije in Moldavije. Ker ruski poslanik Stroganov v določenem roku ni dobil odgovora od sultana, je 10. avgusta zapustil Carigrad. Medtem je zopet nastala vojska med Turki in Perzi. Turški sultan je ubral milejše strune in odgovoril ruski vladi, da hoče pomilostiti vso krščansko rajo, ki se ne udeležuje vstaj. Po ljubljanskem kongresu pa knez Metternich ni mogel neposredno vplivati na carja, ki je vztrajal pri svojih zahtevah. Sultan je odnehal, poglaval svoje divje tolpe iz Valahije in Moldavije in imenoval dva rumunska bojarja za hospodarja, Sturdzo in Dhiko. Drugo leto v jeseni so se zastopniki »svete zveze« sešli na kongresu v Veroni. Poleg španskega vprašanja je bilo na dnevnem redu tudi grško. Grki so bili že prejšnjo jesen osvobodili nekaj mest in na Kreti Turki niso mogli zatreti vstaje. V prosincu 1822 se je v Epidavru sešla prva grška narodna skupščina, proglasila neodvisnost Moreje in izvolila narodni svet peterih članov. Prva grška vlada se je utaborila v gradu Akrokorinta.

Turki pa so imeli v oblasti še več postojank na Moreji, v Epiru in Tesaliji. S pomočjo egiptovskega podkralja Mehmeda Alija so Turki l. 1824. popolnoma zadušili vstajo na Kreti in na Moreji. Grki so bili skoraj že poraženi, ker je med njimi na-

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

VIII. POGLAVJE.

Vdova Masuda.

Mnogo mesecev je preteklo, odkar sta onega zimskega jutra sedela brata na konjih pri cerkvi sv. Petra na bregu in ranjenega srca zrla na Saladinovo galejo, ki je plula proti jugu ter nosila seboj Rozamundo kot vjetnico. Ker nista imela ladje, da bi šla za njo — bilo bi tudi prekasno, čeprav bi jo imela — sta zahvalila one, ki so jima prišli na pomoč, ter se vrnili domov na steepski grad, kjer sta imela marsikaj urediti. Med potjo sta izvedela od raznih ljudi novice, ki so jima celo stvar dodobra pojasnila.

Izvedela sta n. pr., da je galeja, ki so o nji mislili, da je trgovska ladja, namenoma priplula tja, češ, da ima poškodovano krmilo in da je na božični večer s pritokom odpeljala dalje in se usidrala kake tri milje daleč od zaliva. Od tam je v mraku odrinil velik

čoln, ki ga je vlekla za seboj in ki so ga pozneje našli popuščeneza ob ustju steepskega zaliva. Njegovo kakih trideset glav broječe moštvo z romarjem Nikolajem na čelu se je skrijo najprej v bližnjem gozdiču kakih petdeset korakov od gradu, kjer so pozneje našli njihove sledove in kjer so čakali znamenja, da v slučaju potrebe napadejo grad in ga zažge. Pa to ni bilo potrebno, ker se je popolnoma posrečil zviti načrt z otrovanim vinom, ki si ga je edino Jutrovec mogel izmisliti.

Dva dni pozneje so z velikimi slovesnostmi pokopali sir Andreja v stan-gatskem samostanu v istem grobu, kjer je počivalo srce njegovega brata, ki je padel v vojski na Jutrovem. Po pogrebu so odprli njegovo oporoko. Iz nje so dognali, da je zapustil vse svoje imetje hčeri Rozamundi; razven nekaj denarja svojima nečakoma, stangatskemu samostanu, za ustanovo za mašo in nekaj darov za posle in uboge. Bratoma pa je bilo še naročeno varovati njegovo hčer in oskrbovati njena posestva, dokler si ne izbere moža.

Ta posestva sta izbrčila brata obnem s svojimi stangatskemu prijorju Janezu, da jih oskrbuje po določbah oporoke, za trud pa vzame deseti del najemščine in drugih dohodkov. Nje-

mu so tudi izročili v varstvo dragocene dragulje, ki jih je poslal Saladin, potrdilo in seznamek za vse to pa so v prepisu dali shraniti pri znanem odvetniku v Southminstru. To je bilo treba, ker so za te dragulje vedeli samo prijor in brata. Ko je bilo to urejeno, sta tudi brata naredila oporoko v korist drug drugemu, oziroma dedičev, ker je bilo pač malo upanja, da se oba povrmeta živa nazaj. Vse sta uredila tudi za dušo; prejela sta iz rok prijorja Janeza sveto obhajilo in ž njim njegov blagoslov. In nekega ranega jutra, ko so še vsi drugi spali, sta tiho odjezdila proti Londonu.

Na vrhu steepskega griča sta brata obrnila svoja konja, da se še enkrat ozreta na svoj dom.

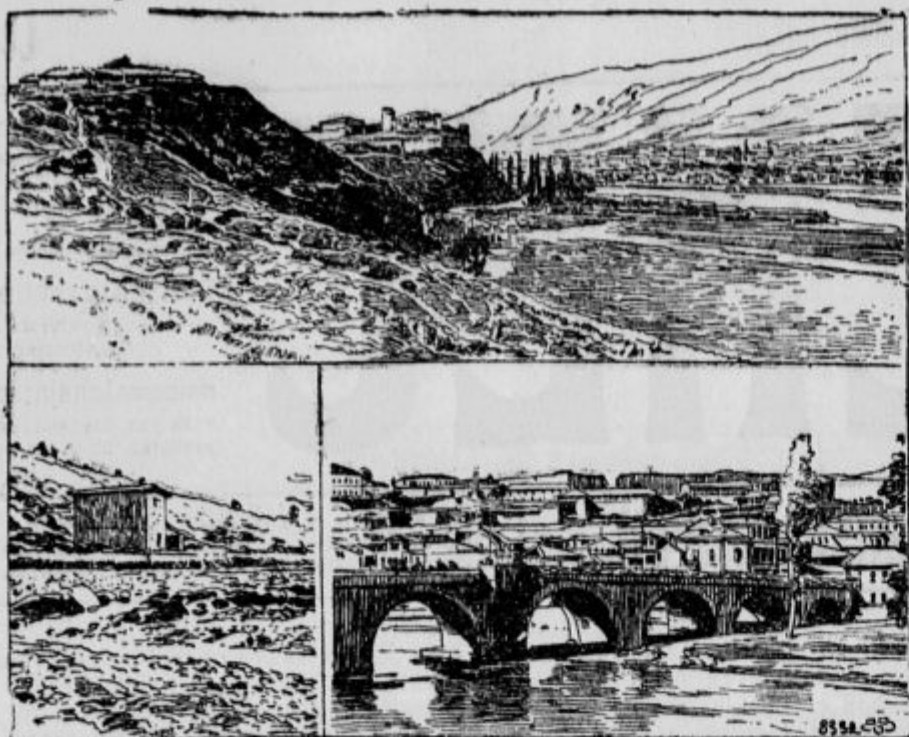
Ali bosta še kdaj videla steepski grad? Ali je jima bilo usojeno pasti ali slavno zmagati v tem pohodu proti mogočnemu Saladinu? — Drzena pot! Vsak, s komer sta o tem govorila, jima je rekel, da sta blazna. Pa spomnila sta se poslednjih besedi sir Andreja, ki jima je velel biti pogumnima. Zdelo se jima je, da nista čisto sama, da ju stric spremlja s svojim duhom in svetom.

Ziva jima je bila tudi prisega, ki sta jo prisegla stricu, drug drugemu in Rozamundi. In v znamenje, da ho-

četa držati to prisego do smrti, sta si molče stisnila roki. Obrnila sta svoja konja proti jugu in odjezdila lahkega srca dalje, ne zmeneč se, kaj se jima pripeti. Bila sta viteza tudi po duhu in dana beseda jima je bila dražja nego življenje.

Nekega vročega julijskega jutra je jadrata trgovska ladja v zaliv sv. Jurja v Bejrutu ob sirijskem obrežju. Ciper, od koder je odveslala, ni bil sto milj oddaljen, in vendar je ladja potrebovala šest dni za to pot, ne radi viharjev — teh v onem letnem času ni bilo — marveč ker ni bilo ugodnega vetra. Kapitan in potniki — večinoma trgovci z Jutrovega in njih služabniki ter romarji vseh narodov — so zahvalili Boga za srečno vožnjo; v onih časih je bil namreč jako srečen oni, ki je brez nesreče prišel čez morje.

Med potniki sta bila tudi Godvin in Wulf, ki sta potovala brez oprod in služabnikov. Na ladji sta bila znana kot brata Peter in Janez iz mesta Lincoln, ki sta ga nekoliko poznala, ker sta bivala tam na svojem potu v škotsko vojsko; kot preprosta človeka z majhnim posestvom, ki romata v sveto deželo, da na svetih krajih molita zase in za pokoj svojih rajnih.

SKOPLJE.

1. Trdnjava. 2. Turška utrdba pri Skoplju. — 3. Pogled na Skoplje.

stala anarhija. Vsled nečloveškega početja Turkov pa so Anglija, Avstrija in Rusija posredovali pri sultanu. V oktobru 1823 sta se v Črnovicah sestala avstrijski cesar in ruski car. Car Aleksander ni bil nikdar pravi prijatelj grških vstašev, njegovi boji s Turčijo so imeli namen, da raztegne svojo oblast vsaj do Donave. Tudi Grki so se prepričali, da morejo meje svoje bodoče države razširiti kvečjemu do Makedonije in da jim vse velja le zapro pot do Carigrada. Začetkom l. 1824. je ruska vlada razposlala zaupno spomenico, kako naj bi se rešilo grško vprašanje. Predlagala je, naj se grške zemlje razdele v tri kneževine pod nadvlado turškega sultana, in sicer: Vzhodni del Grške naj bi se združil s Tesalijo, zahodna Grška s Epirom, Moreja ali Peloponez s Kreto. Grški otoki naj dobe občinsko samoupravo. Ta ruski predlog je razočaral Grke in vznevoljil Turke. Sultan Mahmud je zopet prosil pomoči svojega vazala v Egiptu, Mehmeda Alija. Ta je poslal svojega sina Ibrahima z armado, ki je zasedla Kreto in Morejo ter pričela oblegati trdnjavo Navarin.

Mejtem je v Peterburgu (1825) zboroval evropski kongres. Knez Metternich je predlagal, naj se ustanovi neodvisna grška država; temu predlogu je pritrdil francoski zastopnik, Rusija pa ga je odklonila. Turčija sploh ni hotela slišati o miru z Grki in ti so se obrnili za pomoč do Angležev. Nov ruski car Nikolaj I. (1825 do 1855) je z Angleži sklenil pogodbo, da Grška in Srbija postanejo sicer samostojni državi, vendar pa turškemu sultanu še plačujeta davek; vsi mohamedanci pa naj zapuste grške dežele. Obenem pa je ruski car poslal sultanu »ultimatum«, v katerem je zahteval, naj sultan izpusti srbske vjetnike, »status quo ante« v Moldaviji in Valahiji in določitve rusko-turške meje. Sultan je sicer takoj izpustil srbske vjetnike, nadaljna pogajanja pa je zavlačeval še pet mesecev. Dne 23. aprila 1826 so Turki in Egipčani po hudih bojih Grkom iztrgali najmočnejšo trdnjavo Missolonghi.

V to dobo spada katastrofa, ki je bila za Turčijo največjega pomena. V 14. stoletju ustanovljeni janičarski kor je bil že v 17. stoletju za sultana in državo največja nevarnost, v 18. stoletju in začetkom 19. pa naravnost nesreča. Turški zgodovinar Assad Efendi piše: »Janičari so od židovskih in krščanskih bank zahtevali takse in mnoge uničili; kristjane so zasmehovali pri božji službi, morilce in razbojnike so za odkupnine izpuščali iz ječ.« Sultan Mahmud je sklenil, da uniči te trote v turški armadi. Zagotovil si je zanesljive čete in naznanil janičarski posadki v Carigradu, da vpelje novo orožje in vežbalnik po evropskem zgledu. Temu so se janičari uprli v svoji vojašnici. Sultan je to pričakoval in ukazal topove nastaviti na trgu pred janičarsko vojašnico. Dne 16. junija 1826 je bilo mesarsko klanje upornikov. Pomorjenih je bilo do 6000 janičarjev. Strašna je bila ta osveta sultana Mahmuda. Drugi dan je sultan razposlal vsem svojim guvernerjem (valijem) ukaz, da morajo razpustiti janičarske posadke. Toda konservativni staroturki so v Odrinu, Halepu in Erzeremu potegnili z janičarji, v Sarajevu so se celo uprli temu ukazu in pregnali svojega paša, ki je zbežal v Belgrad. V Carigradu so sultanovi pristaši pobili mnogo dervišev, ostale pa večinoma pregnali v Azijo.

Sultan je pričel izvajati reforme. Pričel je z armado. Izvesti je hotel centralizacijo uprave, zatreti množične turške fevdalce in vpeljati nekatere moderne naprave. To je bil tedanji evropski absolutizem vladarjev z mohamedanskim značajem države. Toda »janičarske kolone« so pretresle vso Evropo, ki je pričela kazati več simpatij in usmiljenja do zatirane krščanske raje. To priliko je porabil

ruski car in ponovil svoje zahteve, ki jih je navedel v »ultimatumu« z dne 17. sušča 1826. V novi pogodbi z Rusi z dne 6. oktobra 1826 v Akjekmanu je sultan izpolnil vse ruske zahteve in povrhu še dovolil ruskim ladjam prosto vožnjo skozi Bospor in Dardanele. O Grški v tej pogodbi ni bilo govora, vendar je bila Turčija hudo ponižana.

Grki so dobivali posebno ob Angležev znatne podpore v denarju in orožju, angleški častniki so vodili grške čete in brodovje, toda Turki so se trdovratno ustavljali in zasedli tudi Atene in Akropolis. V aprilu 1827 so Grki izvolili za predsednika nam že znanega Kapodistrijo, ki je bil doslej v ruski službi. Sultan pa je odklonil vsako posredovanje in vtikanje tujih držav v notranje zadeve svoje države. Posledica je bila, da so Anglija, Rusija in Francija 6. aprila 1827 v Londonu sklenile trozvezo in zahtevale od sultana premirje z Grki. Sultan se ni zmenil za trozvezo in ukazal Ibrahimu paši, naj s turško-egipčanskim brodovjem, ki je štel 92 ladij, prepeljejo nove čete na Morejo. Turško brodovje je bilo že zbrano pri Navarinu, kamor je 20. oktobra priplulo tudi združeno angleško, francosko in rusko brodovje. Turško-egipčansko brodovje je bilo skoraj popolnoma uničeno. To je bil za sultana najhujši udarec, zato se je maščeval s tem, da je zaplenil vse tuje trgovske ladje v Carigradu in razglasil sveto vojsko proti Evropi. Rusi pa so bili pripravljeni, in že maja 1828 so prekoračili Prut, zasedli glavna mesta v Moldaviji in začeli oblegati Brailo. Ker Turki niso imeli mornarice, je rusko brodovje oblegalo Varno in Burgas, armada Silistrijo in Sumlo, v Aziji pa je ruski general Paskievič osvojil Kars, Erzerum in druge trdnjave. Bulgari so sedaj prvič podpirali rusko armado proti Turkom. Ruske zmage pa so prestrašile druge velesile, posebno Anglijo in Avstrijo. Knez Metternich je pričel posredovati. Na Balkanu je prodiral ruski general Diebič proti Odrinu, kjer se je močna turška posadka brez boja udala 19. avgusta 1829. Nikdar prej ne ruska armada prodrla čez Balkan in imela odprto pot do Carigrada. Evropski diplomatje so bili že v strahu, da si Rusi osvoje Carigrad. Anglija, Francija in Prusija so po svojih zastopnikih rotile sultana, naj hitro z Rusi sklene mir. Po daljših obravnavah je bil 14. septembra 1829 v Odrinu sklenjen mir. Turki so morali Rusom takoj izplačati 100.000 zlatov, umakniti svoje posadke v Moldaviji, ruskim trgovcem povrniti vso škodo za zaplenjene ladje in blago, odstopiti Rusom nekaj ozemlja v Armeniji in obljubiti neodvisnost Grške. Za sultana najhujši pogoj pa je bil, da se morajo iz Moldavije, Valahije in Grške izseliti vsi mohamedanci. Srbskemu knezu Milošu je moral sultan priznati dedno pravico in mu odstopiti še šest srbskih okrajev. Dne 3. svečana 1830 so države proglasile Grško za neodvisno kraljestvo. Turčija je obdržala Tesalijo, Epirus, mnogo grških otokov s Kreto; otok Samos je ostal sicer Turčiji s samoupravo in l. 1833. je bil izvoljen Štefan Vagorides kot prvi krščanski knez.

Prvi grški kralj je bil bavarski princ Oton (1832—1862). Njegova naloga je bila težka, ker narod je bil vsled dolgih bojev s Turki razcepljen in podivjan ter sovražen tujcem, zlasti Nemcem. Kralj se je slednjič odpovedal prestolu. Njegov naslednik je od l. 1863. danski princ Jurij I., ki vlada še danes. S pomočjo velesil je kralj Jurij združil z Grško Jonske otoke. Otok Kreta, koder so se ponavljale vedne vstaje in boji med Grki in Turki, je grška zbornica nedavno proglasila za grško posest. Velesile tega sklepa še niso odobrile.

Koncem tega dejanja turške tragedije pripomnim, da je l. 1833. bila Turčija že tretjič pred razpadom. Prvič l. 1827., drugič l. 1829. in tretjič v l. 1833., ko sta sul-

tanov vazal v Egiptu Mehmed Ali in njegov sin Ibrahim sultanu iztrgala Egipt, vso Palestino in Sirijo in je ruska armada stala že v Carigradu in so ruske ladje stražile sultana proti mogočnemu uporniku, ki je nameraval strmoglaviti sultanov prestol. Ko bi se bil ruski car tedaj združil z Mehmedom Alijem, da si razdelita Turčijo, evropske države bi priznale »fait accompli«. Toda prišlo je drugače.

Bolgarsko-turška vojska.

Turška armada se umika proti Čataldži.

Milan. »Corriere della Sera« poroča iz Sofije: Bolgarske čete so Turke iz Bunar Hissarja, kamor se je turška armada po padcu Lozengrada umaknila, prepodile in se Turki umikajo na črti proti Čataldži, 40 kilometrov od Carigrada, ne da bi poizkusili bitko ob Ergene-reki. To se smatra za dokaz, da se Turki ne upajo meriti z Bulgari, dasi so lozengradske in odrinske čete bile najboljše turške. Ob črti Čataldže-Terkos se nahaja 19 močnih fortov, ki se raztezajo 30 kilometrov daleč, potem pa od tu proti Carigradu še 20 drugih utrdb. — Zavzete važnega prelaza Kresne se uradno potrjuje.

Pomen zavzetja Baba Eskija.

London. »Pal-Mall-Gazette« piše, da zavzetje Baba Eskija sili armado Nazim paše, da izpremeni fronto svojih čet. On, ki se je pripravljal, da odbije napad od severa, se mora zdaj braniti od napada z juga. Turki gredo nasproti novemu Sedanu.

Bulgari zasedli Dramol

London. »Times« poroča, da so Bulgari v ponedeljek ponoči zavzeli tudi Dramo, ki leži na železniški progi Carigrad—Solun, in tako odrezali prevažno zvezo med glavnim mestom in Makedonijo.

Turki nič ne vedo, ali se lažejo.

Carigrad. Generalissimus turške armade brzojavlja, da je bolgarska armada, ki je pri Lozengradu utrpela velike izgube, svoje prodiranje ustavila. Zato se turška armada pripravlja na ofenzivo in bo v kratkem prišlo do odločilne bitke.

K temu je pripomniti, da so Bulgari medtem že zavzeli Baba Eski. »Corriere della Sera« poroča iz Sofije, da Bulgari niso zajeli samo onega vlaka z municijo, o katerem se je že poročalo, marveč še drug vojaški vlak, naložen z moko.

Odločilna bitka pri Čorlu?

»Neues Wiener Tagblatt« poroča s posebne strani iz Berolina: Turška armada, ki ji poveljuje Nazim paša, je ojačena s štirimi maloazijskimi armadnimi zbori.

Snežni viharji na Balkanu.

Iz Sofije se brzojavlja 29. t. m.: Po vseh gorskih prelazih, ki vodijo iz Bulgarije v Rumelijo, sneži, kar operacije zelo ovira. Z zmago pri Lozengradu in s pričakovanim padcem Odrina in Skadra se konča prvi del vojske. Nadaljnji razvoj vojske je odvisen od vremena. Bulgarski »Rdeči križ« si namerava 20 milijonov frankov izposoditi. Dolg namerava poravnati v 60 letih. Izdati namerava zadolžnice po 20 frankov.

Podrobnosti o bitki pri Lozengradu.

O bitki pri Lozengradu se še poroča: Turški redni vojaki so se hrabro bili, odpovedali so pa rezervniki. En turški rezervni polk, ki je radi slabe preskrbe popolnoma opešal in obupal, je pobegnil, še predno je zadel na Bulgare. Potegnil je

za seboj tudi druge polke. Iz Carigrada poroča »Daily Mail«: Azim bej, poveljnik Lozengrada, je bil vojnopravno usmrčen. General princ Azim, ki mu pripisujejo odgovornost za turški poraz v Lozengradu, je gojenec pruskih kadetnih šol in je služil pri pruskih gardnih dragoncih. Iz pruske armade je moral izstopiti radi dolgov.

O bitki pri Kočani (zapadna armada) objavljajo sofijski listi zelo obširna poročila in poročajo, da je bila v sedanji vojski najbolj krvava. Bitka je trajala tri dni in tri noči. Ko se je bitka pričela, so se nahajali Bulgari v obupnem stanju. Turki so neprestano z novimi ojačenimi silami napadali 12 bulgarskih bataljonov. Bulgarski vojaki so hrabro ves čas Turke zadrževali, dasi vse tri dni niso počivali in spali. Šele tretji dan so bili Bulgari ojačeni in so nato junaško Turke premagali.

Načelnik bulgarskega generalnega štaba gojenec laške vojaške šole.

Laško časopisje z zadovoljstvom poroča, da je izdelal vojni načrt za balkanske zvezne armade načelnik bulgarskega generalnega štaba Vičev, ki je učenec neke laške vojaške šole.

Prodiranje Bulgarov proti Bregalnici. — Turško barbarstvo.

Turin. »Stampa« poroča iz Stare Zagore: Zapadna bulgarska armada, ki je zavzela Pečevo, Kočano in Stiplje, zdaj počasi prodira, ker je dež itak slabe ceste izpremenil v luže, kjer se zlasti artiljerija z velikimi težavami naprej pomika. Na potih je vse polno turškega orožja, mrličev in voz. Turki bulgarske ranjence, ki jim slučajno padejo v roko, in kmete grozno mesarijo; bulgarska armada po celi poti srečuje pohabljenice, trupla, brez nosu in ušes ter še drugače na ostuden način razmesarjene. Bulgari odgovarjajo na to s tem, da za turške ranjence ljubeče skrbijo.

»Kri pade nazaj na mladoturke.«

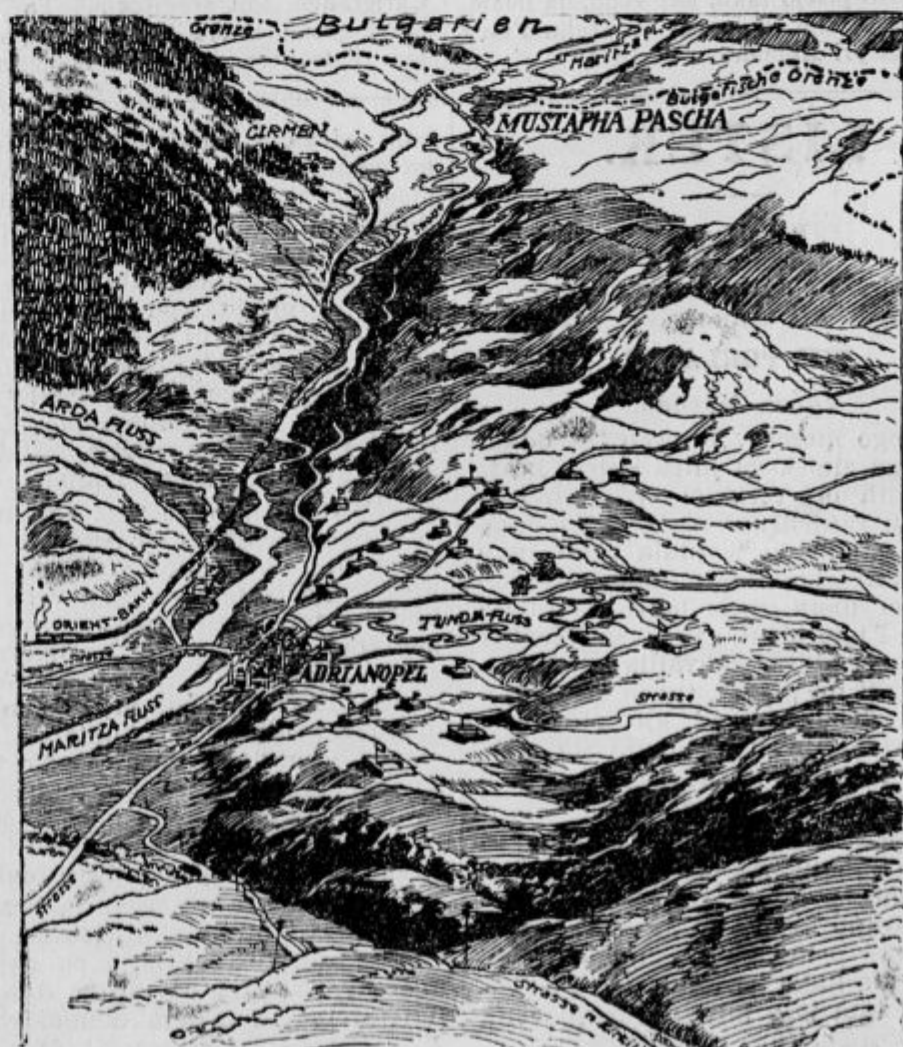
Sofija. Nek ranjen turški major je izjavil: Bulgarska artiljerija nas je strahovito izdelala. Bulgari so merili direktno v odprtine naših topov. Mi za boj nismo bili pripravljeni. Jaz sem komandiral polk, ker polkovnika ni bilo. Naša kri pade nazaj na mladoturke, ki so staroturke poklali, a jim Allah zdaj vrača.

Boj za Skader.

Preko Londona se poroča 29. t. m.: Pred Tarabošom so Črnogorci na hudo obstreljevanje turške artiljerije ponoči od 26. na 27. t. m. uspešno odgovarjali. Črnogorci so v varstvu svojih topov počasi in neopaženi prišli čez odprti teren do vzhodja Taraboša, kjer so hitro izkopali strelne jarkove in pričeli zjutraj 27. t. m. streljati na Turke. V strelnih jarkih so se Črnogorci držali celi dan in se zdaj pripravljajo na glavni napad. Črnogorci morajo obiti še nek nizki grič in 1½ km odprtega ozemlja. Dozdaj se jim ne še ni posrečilo prisiliti turško artiljerijo, da obmolne. Dne 29. t. m. se pa poroča iz Rjeke: Boji okoli Skadra se nadaljujejo. Vsako uro se pričakuje, da mesto pade.

Boj za Taraboš.

General Martinović, ki Skader oblega, je študiral na vojaški akademiji v Turinu. O napadih na Taraboš se izve, da so čete proti načrtu generala večkrat hrib napadle, a bile od Turkov z velikimi izgubami odbite. Stojnik

Pogled na bojišče okoli Odrina.

Strugar, ki je s svojimi vojaki napravil nepremišljeni napad, je bil od Turkov v boju ubit. Zdaj postopajo Črnogorci previdno. Kralja so zgradili do Taraboša cesto za topove. Zdaj grade jarke. Turška pozicija na Tarabošu je jako močna.

Srbsko-turška vojska.

Dne 29. t. m. se je pripeljal srbski kralj Peter v Skoplje, kjer so ga slovesno sprejeli. Kralja je spremljalo 20 poslancev srbske skupščine. Kralj je povišal v Skoplju 20 častnikov.

PRODIRANJE SRBSKE ARMADE.

Iz Beograda se poroča: Veles so Srbi 29. t. m. zavzeli, kar se tudi uradno potrjuje. Po kravi bitki pri Kumanovu se srbska armada koncentrirala, da prodira dalje. Tri armade operirajo v Vardarski dolini in so že nekaj krajev zavzele. Od pobite armade Zeki paše se umikajo tri divizije proti Solunu, ena je pa bežala čez Tetovo v Veles. To divizijo so Srbi malone popolnoma uničili. Pobita turška armada se zbira pri Dojranu, a to Turkom ne bo veliko pomagalo, ker so Turki izgubili skoraj vse topove. Četrta srbska armada, ki ji poveljuje Živković, prodira proti Prizrenu. Ko mesto pade, se združi s Črnogorci, ki pod generalom Vukotićem prodirajo proti Peči.

Turki brez topov.

Belgrajski »Tribuni« poroča bivši srbski policijski minister Genezić, da so turškim vojakom v bitki pri Kumanovi poveljevali nemški častniki. Posebne izdaje so 29. t. m. Belgrajčane obvestile, da so Srbi zasedli vse važnejše postojanke na Ovčjem Polju. Turki so bežali. Srbi so zaplenili od Kumanova do Tetova 187 turških topov in 430 zabojev streljiva. Zeki paša nima več topov. — V bitki pri Kumanovem so Turki mrliče na kupe zmetali, za katerimi so na Srbe streljali in ki so jih morali Srbi Turkom iztrgati. Boj pri Kumanovem je bil tako strašen, da sta pri 7. srbskem pešpolku ostala le še dva častnika sposobna za boj.

Srbi se nameravajo združiti z Bulgari in s Črnogorci.

Iz Beograda se 29. t. m. poroča: Srbska armada se zdaj namerava združiti s črnogorsko in bulgarsko armado. Bojev se Srbi zdaj kolikor mogoče izogibajo, da izvedejo svoj načrt. V Beogradu so že večinoma imenovali uradnike za zasedene kraje.

Turški vojaki 10 dni brez jedi.

V Vranjo so pripeljali ponoči na 29. t. m. zopet iz Kumanova 200 vjetnikov. Arnavte strogo stražijo, kristjani pa smejo prosto okoli hoditi. Pogled na turške vojne vjetnike je strašen. Uniforme so raztrgane, noge so polne ran, obrazi kažejo, kako da so stradali. 10 dni niso dali Turki kristjanskim vojakom poštene hrane. Boriti so se morali na najnevarnejših točkah. Ni se še pričela bitka pri Kumanovu, ko so že turški vojaki obupani. Vojaki so trdili, da bodo Turki za kazen poraženi, ker je bil sultan Abdul Hamid odstavljen in da je zaman žrtvovati življenje. Ko so Turki uvideli, da je bitka res izgubljena, so kakor zbesneli prestrašeni bežali in umorili vsakega kristjana, ki so ga dobili, požigali hiše, onečaščali in klali kristjane.

Smrt Boljetinaca.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča: Boljetinac se je pridružil s 15.000 vstaši generalu Živkoviću in je izjavil, da se hoče proti Turkom borovati. Živković je Boljetinacu ukazal napasti Turke, a Boljetinac je izjavil, naj redna srbska armada prva udari. Z Živkovićem se je pričel Boljetinac prepirati. Srbski general je izprevidel, da Boljetinac laže. Boljetinac prime za revolver, a Živković je bil urnejši in je Boljetinaca ustrelil. Arnavti so nato hoteli pobegniti, a so jih Srbi večinoma postrelili, ostali so se pa Srbom udali.

Koliko je mrtvih in ranjenih?

»Mittagszeitung« poroča iz Beograda, da je dosedaj na srbski strani padlo 4000 mož, 7000 je ranjenih.

Razpoloženje v Beogradu (Iz Beograda.)

Beograd je razobesil vse svoje zastave. V hladnem nedeljskem jutru praznično vihrajo srbske in bulgarske trobojnice, pomešane z grškimi. Mesto veselo vriska. Povsod se navdušeno razlaga zadnjo zmago. Skoplje je naše! Vzklika se povsod. Srbski prestolonaslednik je slovesno šel v prestolnica Dušana Silnega. Ali večje veselje nego nad to lahko zmago, je veselje nad ono slavno zmago pri Kumanovem, o kateri šele prihajajo podrobna, zakasnela poročila, iz katerih je razvidna huda, a sijajna borba srbske vojske. Radujejo

se nad sposobnostjo srbske vojske, radujejo se pa največ nad osvoboditvijo Stare Srbije, stare in najgorečnejše sanje mladega naroda. Stara Srbija je v resnici že sedaj popolnoma iztrgana iz rok Turkom, ki so bili razpršeni pri Kumanovem. Bitka se je pričela Turkom v prilog, a zasledovani s strašnimi naskoki artiljerije na konjih, niso čutili v sebi niti toliko moči, da bi bili branili Skoplje, katero so v nesrečnem begu zapustili. V tukajšnjih vojaških krogih se zatrjuje, da bi bili Srbi še lažje potolkli Turke, ako bi jih tako junaske ne podpirali Arnavti. Ti poslednji so bili resnično branitelji Kumanovega in ki so imeli tudi največje izgube. Sklepati se mora, da so slavljeno turški vojaki tudi tu poslali v prve vrste neregularne čete. Zunanji konzuli v Skoplju so sami povabili srbsko vojsko, naj zasede mesto, potem ko so je Turki zapustili. Prestolonaslednik je bil navdušeno sprejet in danes se po da tja kralj Peter, ki vsak dan prenaša generalni stan bolj proti jugu. V ta namen je pa tudi za stan poročevalcev določen dolg železniški vlak, o katerem se upa, da pride kmalu v Solun. Evropa je iznenadena, je rekel nek uradnik v vojnem ministrstvu poročevalcu laškega lista. Nekoliko bo pač cenila vrednost bulgarske vojske, a dvomila bo o Srbih in Grkih. Govori se celo, da se zopet snidemo s Turki v Beogradu! Če nam bo pomagal Bog, bo videla Evropa še zanimivejše stvari! Evropa nam dosedaj ni dovolila, da bi bili mogli mi pokazati našo politično - vojaško zrelost, ali mi bi bili tudi že prej zmagali. In lepota tega navdušenja, ki ga čitam in vsakem obrazu in uganem v vsakem pogovoru, obstoji ravno v zavesti o svoji lastni moči, katero ima srbski narod, ki je šel v boj brez skrbi in strahu in ki sedaj sprejema novice o zmagah brez iznenadenja. Ne vojskuje se ta narod za kak kapric, temveč z vso poezijo svojega osvoboditeljskega poslanstva. Po tem krasnem prvem tednu vojne, bi ne mogel tudi kak morebitni poraz potlačiti ali oslabiti navdušenja. Pregloboka je zavest v konečno zmago.

Bolnišnice v Nišu in v Pirotu.

Velike zapore v Nišu in v Pirotu so izpremenili v bolnišnice. Jetnike so prepeljali v Beograd.

Turki beže iz Sandžaka v Bosno.

Iz Sarajeva poročajo 29. t. m.: Veliko mohamedanskih rodbin je pobegnilo iz Sandžaka v Fočo.

Rumunija.

Rumunija se pripravlja.

»Agence telegraphique Romaine« poroča, da je nova rumunska vlada izjavila, da so se konservativci in konservativni demokrati združili v vseh notranjih in zunanjih političnih vprašanjih in da hočejo zasledovati velikopotezno politiko. Nova vlada upa, da je kos nalogam ob sedanjem položaju, ker so rumunske finance izredno ugodne in ker je hrabra rumunska armada za vsak slučaj pripravljena, kar jamči, da obdrži ob možnih zapletljajih mesto, ki si ga je po svoji modri politiki v Evropi zagotovila. Rumunski državni zbor se skliče 30. t. m., da se razpusti. Nove volitve se takoj razpišejo in zboruje nova zbornica 26. novembra po pravoslavnem koledarju. Londonsko časopisje sodi, da postopa Rumunija skupno z Avstrijo. Obe državi ne moreta preprečiti, da bi se balkanske države ne povečale, a tudi ne dovoliti, da izgine evropska Turčija. V Bukareštu naglašajo, da govor kralja ni bil tako bojevit, kakor ga v inozemstvu tolmačijo. Rumunija se nahaja v ravno tistem položaju glede na prevržen balkanski položaj, kakor ostale evropske velevlasti.

Prodiranje grške armade.

Obleganje Preveze.

A t e n e. Grška armada in mornarica je z vseh strani obkolila Prevezo. Med turško posadko vlada strah. Pričakuje se predaja.

Grki zasedli Tripotamos.

General Danglis poroča iz Kožanija: Po hudem boju v soteski Tripotamos pri Veriji so se Turki umaknili. Na bojišču so pustili pet municijskih voz. Grška armada prodira naprej. Drugo poročilo iz Aten (dne 29. t. m.) izvaja: Grška armada je zasedla sotesko Tripotamos, ki tvori ključ do Verije, ki se čez nekaj ur zasede. — Iz Verije do Soluna je približno 60 km daleč, daljava, ki odgovarja razdalji med Ljubljano in Javornikom na Gorenjskem in razdalji iz Ljubljane do Postojne, do Zidanega mostu in do Ponikev pri Novem mestu.

Grške operacije pred Dardanelami.

Grška je ruski vladi naznanila, da bo sicer vse opustila, kar bi dovedlo do zaprtja Dardanel in kar bi škodilo mednarodni trgovini, a da si pridrži

pravico, da operira tudi v Dardanelih, če bo to potrebno.

29. t. m. poroča »Mittagszeitung«, da glasom informacije avstrijskega Lloyda grško brodovje res pred Dardanelami križari in ustavlja vse parobrode.

Prizori na vzhodnem grškem bojišču. Turška grozovitost.

Milan. »Corriere della Sera« poroča iz Larisse: Ranjeni Turki so streljali na sanitetne vojaške Rdečega križa. V bolni v Elassoni je Turek z nožem napadel strežnika, ki mu je juho prinesel. Boj pri Serviji je bil jako hud, ker so morali Grki napasti Turke iz ravnine, dočim so bili Turki na gričih dobro utrjeni. Glavni stan je zdaj v Serviji. Pri glavnem stanu je tudi aviatik Camberos, ki izorno posluje.

Grški kralj v Kožaniju.

A t e n e. Grški kralj Jurij se je slovesno pripeljal v Kožani in bil od prebivalstva navdušeno sprejet. Mesto je v zastavah.

V Solun!

London. »Daily Express« poroča: Ko je kralj Jurij odpotoval na bojišče, ga je ministrski predsednik Venizelos vprašal, kdaj se vrne. Kralj je odgovoril, da morebiti v dveh dneh. Venizelos na to pravi: »Vaše Veličanstvo se najbrže misli vrniti po morju iz Soluna.« Kralj odgovori: »Vi ste vedno optimist, toda zdaj mislim, da ste prav pogodili.«

Diplomacija.

Sporazumno postopanje Avstrije in Rusije glede na balkanske zadeve?

Berolinski »Lokalanzeiger« poroča, da so se velevlasti, osobito pa dunajski in petersburški kabinet, glede na postopanje z ozirom na balkansko vprašanje sporazumeli in da sta obe vladi podali tozadevno izjavo.

Bulgari proti posredovanju velevlasti.

Sofijski »Mir« objavlja oficiozen članek, ki izvaja med drugim: Ne želimo, da Evropa posreduje. Evropa, ki tako skrbno čuva svoje koristi, naj tudi balkanskim državam omogoči, da bodo svoje koristi lahko čuvali. Balkanske države bodo poleg svojih koristi znale tudi čuvati dobro znane evropske koristi.

Nemci o porazu Turčije.

»Berliner Tageblatt« objavlja članek, v katerem toži, ker so Turki premagani in priporoča Avstriji, da naj računa na dejanskim položajem. Nemci so bili prijatelji Turčije, nemška zaveznica Avstro-Ogrska je pa anektirala Bosno in Hercegovino, Italija pa Tripolis. Turčija se je zato približala Angliji in prijateljstvo Turčije do Nemčije je pokopano. List priporoča Avstriji, naj ne rožlja s sabljo.

Avstrijsko-srbsko razmerje.

»Times« poroča, da so se odnošaji med Avstrijo in Srbijo zadnji čas znatno izboljšali. Avstrija baje ni več zoper teritorialno ekspanzijo Srbije, niti proti okupaciji Sandžaka, samo da ostane pot do Soluna v trgovinskem smislu prosta.

Pasić o stališču Srbije nasproti Avstro-Ogrski.

Srbski ministrski predsednik Pasić je nasproti poročevalcu »Budapester Tagblattu« izjavil: Upamo, da dobimo obliko, da se glede na Balkan tudi Avstro-Ogrska s Srbijo sporazume. Avstro-Ogrska izjavlja, da mora z ozirom na svojo zunanjo trgovino imeti prosto pot do Sandžaka, da pride do morja. Vseeno je, kdo da Sandžaku gospodari, če zajamčimo prosto pot do morja. Boljše kot Turki lahko mi pospešujemo avstrijske koristi, ker je naša želja, da se naslanjamo na Avstrijo.

Razdelitev Turčije. — Avstrija dobi Albanijo?

Belgrajski doipnsnik »Neues Wiener Tagblatt« poroča svojemu listu, da mu je neki ugledni Srb izjavil: Balkanske zvezne države so se dogovorile, da evropsko Turčijo tako-le razdele: Srbija dobi obrežno mesto Sv. Ivan Medua in od tu do Ohridskega jezera pas zemlje, od tu zopet ozemlje ob poprečni črti do Velesa in Stiplja; od tu se potegne črta naravnost do sedanje srbske meje. Črnagora dobi levi del Sandžaka od Novoga pazarja doli levo pri Prepolju do Berane. Desni del Sandžaka pripade še Srbiji. Grki dobe levi del Albanije do nove srbske meje. O ostalem delu Albanije se niso dogovorili in ni izključeno, da pripade Avstro-Ogrski kot kompenzacija. Solun in Carigrad s precej veliko okolico bi proglasili za eks-teritorialni mesti s prosto luk, ki bi ju upravljali guvernerji. Ostali del Turčije bi pa Bulgariji pripade.

Carigrasko pismo.

Carigrad, 27. okt.

Ko se na balkanskih bojiščih hitre bliža odločitev, ki bo po vseh znamenjih drugače izpadla, kakor so gotovi krogi pričakovali, se pa v Carigradu pripravljajo dogodki, ki bodo Evrope in ves kulturni svet še mnogo bolj pretresli in zgrozili nego krvavo klanje na bojiščih.

Notranja nevarnost, ki se grozeče zbira nad Turčijo, se pojasnjuje takole. Turški vojni minister je mohamedanec, ki prebiva v krajih, katere so zasedli Bulgari, deloma nasvetoval, deloma pa naravnost ukazal, naj zapuste svoje domove in iščejo varstva za hrbtom turške armade, oziroma da beže v Carigrad. Ker se sedaj turška armada sama nahaja na begu, je te reveže — krog 50.000 po številu — gnala pred sabo proti Carigradu, kamor so prvi begunci dospeli 26. t. m. Raznesli so po mestu porazujoče vesti o neuspehih turške armade, ki so vse prebivalstvo strahovito razburile. Nastopati so začeli hodže, derviši in softe, ki mečejo med ljudstvo baklje upora s klici: »Izdajstvo! Prodani smo!« Položaj je silno nevaren; s postajnih ladij velevlasti je danes vse močstvo, ki je morejo pogrešati, odšlo na suho, da v slučaju potrebe branijo misijone in naselbine.

Veliko vprašanje je, če se turški vladi posreči vzdržati položaj toliko časa, da ji dojde potrebna pomoč. Njena stiska je vsak dan večja. V petek 25. t. m. pozno zvečer se je ministrski svet že v drugič sešel, da se posvetuje o položaju države. Po ovinkih je prišla v javnost vest, da je vojni minister in generalissimus Nazim paša izjavil, da so razmere v osmanski armadi popolnoma brezupne. Odporna sila turške vojske je tako majhna. kakor le mogoče: Na eni strani je nedostajanje denarnih sredstev oviralo hiter in popoln razvoj vojnih sil, na drugi strani so pa dolgoletne politične zmede med častništvom in armado porušile disciplino. Najboljši dokaz za to so sedanji neuspehi na celi bojni črti. Samo če se mir v najkrajšem času sklene, se more za držati popolen propad armade. — Še bolj porazujoče je delovala izjava notranjega ministra, da bo v tistem trenutku, ko carigrasko ljudstvo izve za pravi položaj na bojnem pozorišču, izbruhnila taka anarhija, kakoršne svet še ni videl. Ker so čete na bojnem polju, nima vlada proti stotisočglavemu mobu nobene vojaške moči na razpolago. Sicer pa tudi ni izključeno, da bi demoralizirano vojaštvo samo potegnulo z uporniki in se jim pridružio. Vrh tega je v Carigradu ogromno število kristijanov (Armencev, Grkov, Bulgarov, Srbov itd.), ki bi se v prvem hipu pač pridružili upornikom, toda končno bi se mohamedanski srd le zedinil in v vsej sili obrnil proti njim. Klanje kristijanov bi bilo neizbežno. Sultan, dinastija, vlada — vse je izgubljeno, ako ljudstvo izve, da so vse turške armade pobite. Predno bi mogle velesile prihiteti na pomoč, bi se Carigrad izpremenil v strašno pogorišče in eno samo pokopalništvo. Tudi on — notranji minister — svetuje, da se v najkrajšem času sklene mir.

Proti temu črnemu pesimizmu sta nastopila veliki vezir in zunanji minister. Prvi je povdarjal, da ima Islam še dovolj brambnih sil na razpolago, vodstvo armade mora le poskrbeti, da se te sile o pravem času organizirajo. Z razvitjem prerokove zastave bi se med mohamedanci na en mah ustavil vsak strankarski boj in tudi nevarnost upora proti sultanu in vladi bi bila odstranjena. Velikega vezirja je podpiral zunanji minister Noradunghian ter izvajal: Velesile so na obstanku turškega gospodarstva v Evropi tako interesirane, da v nobenem slučaju ne bodo pustile katastrofalnega sesutja turške države. Ako bo armada v Odrinu le 8 dni vršila svojo dolžnost — in to nam je vojni minister zajamčil — potem je najhujše odvrnjeno.

Nato je ministrski svet za enkrat odložil sklep, da bi se že sedaj začela neposredna pogajanja z balkanskimi državami. Pač pa se je zunanjemu ministru poverila naloga, da najbolj interesiranim velesilam pojasni položaj in jih opomni, da store primerne korake, ker se bo Turčija drugače obrnila neposredno na balkanske države; odgovornost za posledice naj pa nosijo velesile same.

Zunanji minister se je še tisto noč podal k angleškemu poslaniku. S tem je menda v zvezi današnje povelje angleškim vojnim ladjam — 2 v Aleksandriji, 5 na Malti in 1 v Kaneji — da odplujejo v Carigrad. Tu se pričakuje sedaj paralelnega postopanja tudi ostalih velevlasti.

O vseh teh carigraskih dogodkih je, kakor se iz Sofije poroča, bulgarska

vlada natančno poučena. Bulgarska armada ima povelje, da izkuša za vsako ceno v najkrajšem času dospeti pred Carigrad, da se grozeče klanje kristjanov prepreči. Ali bo od turške strani zaprosena pomoč Anglije pravočasno na mestu, je danes še negotovo.

Medtem pa se zunanja nevarnost z veliko naglico bliža. Zlatemu rogu. Otomanska vlada hiti reševati, kar se še rešiti da. Z današnjim dnem se je na železnici ustavilo vsako dovažanje čet in vojnega materiala iz Carigrada v Odrin. Pač pa se razpošiljajo proti Odrinu vsi razpoložljivi prazni pozivi, s katerimi naj bi se kolikor največ čet umikajoče se armade odpravilo nazaj v Carigrad. Če bo mogla vlada vztrajati do 30. oktobra, kateri rok je označila kot najdaljši za ohranitev miru v Carigradu s sredstvi, ki jih ima na razpolago, je vprašanje. Na obzorju pa vzhajajo vedno nove nevarnosti. Bulgarsko vojno vodstvo je pričelo z operacijami iz Kirkilisse proti Lüle Burgas, da obide turško vojsko; razven tega je poslala močan vojni zbor naravnost proti Carigradu, ki ima tako hiteti, da dospe v Stambul preje, nego ostanki razbite otomanske armade. Ali se bolgarski načrt posreči — to je veliko vprašanje bodočnosti.

× × ×

Danes so prišla o Turški še naslednja poročila:

Izjalovljena turška mobilizacija.

Iz Beirut se 29. t. m. brzojavlja: Turki se vedno miso svojih azijskih polkov mobilizirati, dasi je bilo ukazano mobilizirati že začetkom meseca oktobra. Dne 11. t. mes. so šele pričeli pod orožje pozivati rezervnike in črnovojnike, a vpoklicanci le počasi dobajajo in mobilizacija še ni končana. Uspehi mobilizacije so žalostni. Beguncev, ki se odtegujejo vojaški službi, je veliko. Oktobra se je 30.000 mladih ljudi in rezervistov izselilo. Sovraženi vojaški službi pod polumesecem se osobito Armenci odtegujejo. S silo gonijo vojaški službi podvržene ljudi v vojašnice. Veliko mladih mož, ki so se od vojaške službe odkupili, so kljub temu pod orožje pozvali. V maloazijskih mestih je vse v največjem neredu. Navdušen za vojsko ni nihče. Iz Odese se pa 29. t. mes. poroča: Iz Male Azije dohaja na stotine armenskih vojaških beguncev, ki pripovedujejo, da se namerava nad 10.000 Armencev izseliti. Begunci pripovedujejo, da vlada v mnogih krajih anarhija. Obласти kristjanov nočejo ščititi.

Pred revolucijo v Carigradu.

Iz Carigrada se 29. t. m. brzojavlja: V mestu je vse razburjeno. S strahom Carigradjani pričakujejo poročil z bojišča. Resnico prebivalstvu strogo zakrivajo. Vojno ministrstvo objavlja le ugodno pobarvana poročila. Cenzuro nasproti časopisju izvajajo z drakonsko strogostjo. Vsi listi v Peri morajo svoja poročila o vojski v korekturnih odtisih predložiti cenzorju, ki posluje v uredništvu poluradnega lista »Sabah«. Ker je prebivalstvo vedno nemirnejše in zahteva, naj mu o položaju na bojišču poročajo resnico, oblasti strogo nastopajo. Po 10. uri zvečer ne sme nihče na ulice in na trge, kdor se ne izkaže z uradno legitimacijo. Po mestu kroži veliko vojaških patrolj. Vojaškim atašejem in častnikarjem so naznanili, da je odpotovanje na bojišče zopet za nekaj dni odgojeno. Dne 28. t. m. se je pripeljalo v Carigrad zopet veliko ranjencev. Velikanska množica je kolodvor oblegala, a je oblast prepovedala ljudem govoriti z ranjenci.

V Carigradu se živahno prepirajo, kdo da je povzročil sedanje turške poraze. »Unija« trdi, da je mladoturška vlada zamudila priprave za vojsko, ki se je že dolgo pripravljala, mladoturki pa zopet trde, da so zakrivali neuspehe častniki »Unije«. Vse je ogorčeno na častnike, ki so se, mesto da bi bili vojake urili, rajši pečali s politiko.

Turčija se že za mir pogaja?

Iz Bukarešta se poroča: Neka mero-dajna oseba trdi, da je Turčija zaupljivo Srbiji predlagala, da se želi pogajati za mir. Srbski kralj Peter da je o tem že obvestil bulgarskega cara Ferdinanda.

17 nemških častnikov

šest štabnih častnikov, dva stotnika in devet nadporočnikov in poročnikov, ki so delovali v Turčiji kot organizatorji in informatorji, je prosilo nemško vojno ministrstvo, da jim dovoli vstopiti v turško armado. Dva nemška polkovnika, Kamla in Stockhausen, postaneta turška generala in dobita poveljništvo dveh turških brigad.

Slov. Straža potrebuje pomoči!

Iz Solije.

Slovenski samostanski bratje na Bolgar-skem.

V Makedoniji delujejo razun slovenskih usmiljenih sester, ki so v Kukušu, Janici in Bitolji, tudi trije slovenski samostanski bratje lazaristi Bučar, Mrzlikar in Korošec v Solunu, Zeitenliku in Kavali. Tudi od tam se nam poroča, da so Turki pobrali vse bolgarske moške v vojsko, le nekaj starčkov so pustili.

Makedonija je po svojem prebivalstvu bila res že zdaj bolgarska. V Solunu n. pr. sta dve bolgarski gimnaziji, moška in ženska, osrednja bolgarska ljudska šola, bolgarski »Ljudski dom« itd. V prostornem mestnem parku »Beš-činár«, kamor prihaja ob nedeljah in praznikih na tisoče šetalcev, sliši izvečine le bolgarsko govoro. Bolgarska šolska pesmarica »Učilišni pesni« ima še v najnovejšem času na koncu kajpada tudi »Himn na Njegovo Veličstvo Sultana« in bolgaški otroci v Solunu so to himno na turškega sultana vsak teden v šoli popevali. Doma pa so iz iste pesmarice prepevali le bolgarske narodne pesmi in s svojimi starši krčili večkrat pesti in prisegali Turkom maščevanje in smrt! Zdaj je seveda tudi v Solunu bolgarska pesem utihnila. Bolgari so morali s turškim mečem in s turško puško oditi zoper svojo voljo in z neizrekljivo bridkostjo v srcu v boj zoper lastne svoje rešitelje brate Bolgare!

Bolgarija in Francija.

Ko je bolgarski zastopnik Starčev zapuščal Pariz, da hiti v domovino na bojno polje, ga je spremljal na kolodvor tudi pariški podžupan g. Caire ter mu rekel pri slovesu: »Dovolite, da Vas v imenu vseh Parižanov objamem in poljubim. Živio bolgarski kralj! Živela Bolgarija in bolgarska armada!«

Lahko noč!

Bolgarski častniki žele svojim četam že jutraj zgodaj na poseben način »Lahko noč!« Pravijo jim namreč, kako z roko: »Nocoj moramo spati tam doli.« »Hura!« odgovarjajo vojaki, in ko se približa noč, spe na izvojevanih pozicijah, katere so jim častniki že jutraj od daleč pokazali.

Turške poveljne depeše.

Ob zavzetju neke odrinske utrdbe so Bolgari našli depeše, ki jih je trdnjavski poveljnik poslal oziroma prejel od glavnega poveljstva. V prvi depeši izraža poveljnik nado, da bo svojo postojanko obdržal, ker je močno utrjena, vendar prosi še za nekoliko topov. V drugi depeši mu glavno poveljstvo javlja, da so topovi odposlani. V tretji pa poveljnik brzojavlja glavnemu poveljstvu: »Pokličite topove nazaj, drugače so izgubljeni!«

Bolgarski prestolonaslednik Boris.

Radi njegovega junaštva so bolgarski vojaki vsi navdušeni za Borisa. Ko mu je car Ferdinand v glavnem generalnem stanu izročil poveljstvo nad divizijo, ki prodira proti Odrinu, rekel mu je s solzami v očeh: »Ne zabi, da je to križarska vojska. Pojdi v božjem imenu in prinesi mi slavo.« Kakor vse dokazuje, je Borisovo stremljenje: čast delati imenu svojega očeta z zmago bolgarskega naroda. Kakor da bi bil ves v jeklu, jaha na čelu svoje divizije, ne meneč se za okoli njega žvižgajoče sovražne kroglice, ki frče neprestano okoli njega.

Kaj pripovedujejo turški vjetniki.

25. oktobra je dospel v glavni stan bolgarske armade v Stari Zagori nov oddelek vojnih vjetnikov, vsega skupaj 342 mož z 2 častnikoma: 1 stotnik in 1 poročnik. Zajeti so bili pri Kadiköju. Skupina teh turških vjetnikov je ob prihodu v Stari Zagoro snela svoje fese — znamenja osmanske pripadnosti —, jih vrgla proč in si nadela bolgarsko trobojnico. Bili so Armenci, Grki in Bolgari. Eden od njih, velik, širokoprsen orjak, tip starega Asirca — bil je Armenec — mi je pripovedoval: »Zakaj nosimo bolgarski znak, mi vjetniki? Veste, gospod, odkar so padli prvi streli, so nas kristjane vedno poveljevali v prve vrste, kjer je večinoma vsak zadet; tam naj krščanski osmanski podaniki v tej vojni proti kristjanom služijo za hrano topovom. Mi nikoli nismo marali tega boja in siliti nas tudi niso mogli. Streljali smo v zrak! Ko je bil naš bataljon razgnan, je bilo naše veselje tako silno, gospod, tako silno...!« Vjeti poročnik Hussein beg Nuredin je ravnodušno stal ob oknu in kadil cigareto; na njem se je zrcalila popolnost orientalskega samopremagovanja, ki zatre vsako zunanjo sled notranjih čustev. Pripovedoval je: »Bilo je pri Kadiköju, dve uri južno od Mustafe Paše. Imeli smo dva bataljona in pričakovali povelj iz naših vrst v ozadju. O sovražniku smo mislili, da je zaposlen še daleč na meji. Častniki smo sedeli pred revno vaško kavarno pri kavi, ko se v bližnjih ulicah pojavi nekaj hrup. Krik, posamezni streli, vmes hura-klici, ki so kakor val prihajali vedno bliže. Tedaj smo vedeli: Ne da bi bili najmanj slutili, so bile naše prednje straže že davno vržene, in sedaj je bil sovražnik tu! V tem hipu so se že na vseh straneh pokazali Bolgari, kakor bi bili zrasi iz tal in njih hura-klici so na-

polnili ozračje. Zbežali smo, nato se takoj zopet zbrali in se sredi najhujšega ognja šest ur branili ter odbijali bajonetne napade drugega za drugim. Streljali smo, dokler nam ni posla municija in je bilo živih le še krog 350 naših ljudi. Nato smo se podali sovražniku, ki ni le hraber, marveč tudi viteški. Med vjetniki je tudi več ranjenih Anatolcev, ki so jih spravili v bolnišnico in jim odkazali celo boljšo hrano. V nesreči smo, a spoštujemo nas...«

Malisori so prenehali vojsko.

»Stampa« poroča iz Bara: Malisori se že dva dni več ne bore skupno s Črnogorci. Malisorski voditelji so stavili črnogorske-mu kralju pismeni ultimati, v katerem zahtevajo pismene garancije za absolutno samoupravo albanskih pokrajin, ki so jih zasedli Črnogorci. Če se jim to ne zjamči, nameravajo Malisori Črnogorce napasti.

Kako Turki kristjane moré.

Razni listi objavljajo: Iz Epira se poroča, da koljejo Turki kristjane. Dne 27. t. m. so pripeljali Turki pred fronto 25 kristjanov. Grki so z daljnogledi opazovali, kako so Turki vseh 25 kristjanov pomorili. V neki vasi so Turki v nek mal prostor zaprli vse žene in dekleta ter jih strašno mučili.

Bulgari se po zmagi ne prevzamejo.

Sofija. »Mir« piše: Mnenje cele Evrope nam je naklonjeno. Besede dunajske »Reichspost«, ki je z merodajnimi avstrijskimi krogi v tesnih zvezah, se popolnoma izpolnjujejo. Ta list je namreč pisal, da se ne bo izlepa našla krščanska država, ki bi hotela ovirati balkanske krščanske države, da hite kristjanom v Turčiji na pomoč. To nas mora veseliti in dolžnost naša je, da si to naklonjenost ohranimo ter jo skušamo še okrepiti in povečati. Očividno vse te besede merijo v prvi vrsti na Avstrijo in zvane simpatično, prijateljsko.

„Ilirsko carsivo.“

Zveza četverih balkanskih držav zavzema vsak dan jasnejše konture. S početka se je mislilo, da je ta zveza sklenjena edino-le za naval proti Turški, da bi mogli tem uspešnejše in sigurnejše potolči skupnega sovražnika. Po vojni pa vsak zase.

Sedaj pa prihaja na dan, da gre tu za dalekosežno koncepcijo, ki bo še-le po vojni dobila konkretnije oblike.

Štirje balkanski kralji so iz posameznih svojih držav, povečanih s teritorijem turškega cesarstva, osnovali veliko zvezno državo po zgledu današnje Nemčije.

V tej zvezni državi bo ostal vsak narod zase v posebni državni organizaciji, s svojim posebnim vladarjem na čelu, kakor imajo v Nemčiji svoje posebne vladarje Saška, Pruska ali Bavarska.

Na čelu zveze bo stal eden izmed četverih zveznih vladarjev kot primus inter pares, ki se bo menjaje volil. To vrhovno vladarstvo bo bolj častno kakor avtoritativno.

Za prvega vrhovnega vladarja so že izvolili grškega kralja Jurija kot najstarejšega izmed njih, najstarejšega namreč po vladanju.

Ako se bo četvorica mogla sestati na bojnem polju, ga bodo proglasili sredi med zedinjenimi armadami. Ako se to ne zgodi, potem ga obiščejo v Atenah in tu proglase za zveznega načelnika »ilirskega cesarstva«. Tako nazivljejo italijanski listi bodočo novo velesilo v zboru velikih evropskih držav.

Italijanski listi poročajo dalje, da bo novo »ilirsko cesarstvo« imelo skupno carino in skupen denar. S posebno konvencijo se izenačijo tarifi železnice, pošt in brzojavov. Ko sedanje trgovske pogodbe z zunanjimi državami ugasnejo, se sklenejo skupne trgovske pogodbe. Potemtakem bodo te države tesnejše zvezane med sabo nego sta Avstrija in Ogrska.

Nasproti inozemstvu bo »ilirsko cesarstvo« predstavljalo enoto.

Tako postanejo Bolgari, Srbi in Grki velevažen faktor v mednarodni politiki. Zvezne države ne bodo biti igračka v rokah velikih sil in polje izkoriščanja za velike narode. S to zvezo bo novo »ilirsko cesarstvo« imelo se začne nova doba v zgodovini.

Koliko je resnice na teh senzacionalnih odkritjih, ne moremo zasledovati. Vsekako gre tu za veliko reč, ki nikakor ni neizpeljiva.

Iz Srbije.

Opomin belgrajskega mitropolita.

Belgrajski mitropolit je izdal opomin na vernike, v katerem jim priporoča, naj letos svojih godov ne obhajajo z velikimi gostijami (kakor je to pri pravoslavnih navada), marveč naj se blagoslovi in reže le godovni kolač, razkošne gostije in sprejeme pa naj izostanejo. Kar se s tem prihrani, naj se obrne v prid ranjencev in družin revnih vojnih obvezancev. Srbi naj bodo uver-

jeni, končuje mitropolit, da bodo njihove molitve, ako bodo tako proslavili svoje gode, Bogu posebno prijetne.

Železnica do Kumanova.

Ker so se Turki iz Kumanova umikali v največjem neredu in naglici, niso utegnili poškodovati železnice. Kar so mimogrede storili, so srbske železniške čete vrlo hitro popravile in danes vozi železnica srbske vojne potrebščine iz Ristovca naravnost v Kumanovo. Postaje, zastražene z močnimi srbskimi oddelki, vodijo srbski uradniki.

Ruska kneginja bolniška strežnica.

Ruska kneginja Nataša Andronikova, ki je med prvimi prostovoljkami za bolniško strežbo prispela v Belgrad, je te dni z Belgrajčankami dovršila bolniški tečaj in se sedaj posveti strežbi ranjencev.

Srbi in ranjenci.

Med ranjenci, ki so jih te dni pripeljali v Belgrad, sta bila tudi dva redna turška vojaka, eden iz Anatolije, in dva Arnavta; občinstvo jih istotako obdaruje kakor svoje in z isto skrbnostjo jih preneso v bolnišnico.

Prodajalci časopisov na Srbskem

izrabljajo vojni čas v to, da si pridržujejo denar za liste. Ker vsi opomini niso nič zalegli, so lastniki »Balkana«, »Več. Novosti«, »Milega Žurnala«, »Odjeka«, »Politike«, »Pravde«, »Samouprave«, »Straže«, »Tribune« in »Štampe« v Belgradu sporazumno sklenili in naznanili, da listov ne bodo več pošiljali na deželo, dokler ne dobe od prodajalcev zaostalih svot.

Čuden dogodek v Skoplju.

Belgrajski »Straži« poroča Petar Ž. Ilič o čudnem dogodku v Skoplju meseca avgusta letos, katerega so mu navzoči sami koj tiste dni pripovedovali. Bilo je neke ramazanske noči v avgustu. V hanu (krčmi), ki stoji na razvalinah nekdanjega srbskega carskega dvora v Skoplju, so sedeli Arnavti, ki so došli v Skoplje, da od turških oblasti z orožjem v roki zahtevajo zakone in šole. Bili so v živem razgovoru. Na pragu je sedel 15 leten arnavtski mladenič, ki mu je bilo notri prevroče, ter gledal preko dvorišča na planine. Naenkrat je planil kviško, pokazal z roko na dvorišče in segel po revolverju. Navzoči so priiskočili in zabranili, da ni streljal. Stal je kakor vkovan in nepremično zrl v eno smer. Čez dalje časa se je zdramil in ves preplašen začel pripovedovati o čudni prikazni, ki jo je imel. Videl je krasno dvorano; po galerijah polno praznično oblečenega ljudstva, v dvorani pa velmožje in duhovščina v slovesnih oblačilih. Spredaj je stal carski prestol, krog njega vitezi z golimi meči. Naenkrat se vseh oči obrnejo proti vratom, skozi katera stopa vitez mož z dolgimi plavimi lasmi in srednje dolgo brado, odet v škrlatast z zlatom obrobjeni plašč. Šel je skozi dvorano in sedel na prestol, ljudstvo pa je klical: »Živel car na vsi srbski zemlji!« Tedaj je car vstal in s svečanim glasom rekel: »Narod moj! Veliko časa je poteklo, odkar je padla srbska zastava. Vi prihajate, da jo dvignete; bodi vam carstvo srečno! Pojdite in javite. Naj vam Bog pomaga!« Nato je vsa prikažen izginila. Ko je fant to povedal, se je onesvestil in se šele nasledni dan zopet zavedel. Čez tri dni so bolnega in onemoglega prenesli v domačo vas na gorah.

Iz Črnogore.

Kako se bore Črnogorci za svojo zastavo.

V bolnišnici na Cetinju umira neki Marko Vurić na petih dobljenih ranah. Oče njegov je bil barjaktar (zastavonoša) sabljskega bataljona, ki je ob napadu na Taraboš v glavo zadet padel. Hitro je pograbil za zastavo, ki je imela pasti na tla, najstarejši sin in se spusti z njo po hribu proti utrdbi, a tudi ta pade. Tudi drugemu sinu se je zgodilo enako. Vsi bratje, ki so se bili v istem bataljonu, pograbili so hitro eden za drugim za zastavo, kakor hitro je zastavonoša padel: osem sinov in oče vsi so padli, le eden — Marko — umira na Cetinju težko ranjen kot zadnji zastavonoša te družine.

Črnogorske žene.

Vsak dan gre kar cele karavane Črnogork iz Bara proti Popoviću in tja čez goro Rumjo, čez reko Bojano, k črnogorski vojski, da morejo videti svoje zaročence, soproge in sorodnike in jim prinašajo hrano. Nič kaj redno ne grejo; sledé jim oslički, obloženi z jedili. Gredo s povešeno glavo, ne odgovarjajo na vprašanja. Noben človek ne more spraviti iz njih, kaj so videli v taboru, ker o tem molče kot grob. Njim je dovoljeno k vojski, ker so poveljniki prepričani, da znajo molčati. Kako rad bi v teh časih zamenjal z njimi kak poročevalec zunanjih listov, kateremu ni dovoljeno niti do glavnega stana, pač pa samo: Cetinje, Podgorica in Bar!

Dvoboj ob svitu lune.

Neki mladi Turek, poveljnik neke turške pozicije pri Tarabošu, prijahal je na konju proti črnogorskim četam in glasno klical črnogorskim oficirjem, kdo se hoče

z njim meriti. Bila je noč in luna je sijala. Neki črnogorski častnik, star veteran, se je ponudil. Oba potegneta sablje in se bijeta, a popolnoma po predpisih dvoboja. Črnogorski veteran je dobil le malo rano na ramenu, a Turek leži na Rjeki v bolnišnici na smrtni postelji: s presekanim čelom, prerezanim vratom in z ranami na prsih in rokah.

Princ Gika na Cetinju.

Te dni je prispel na Cetinje albanski princ in pretendent na albanski prestol, Albert Gika. Nastanil se je v Grand Hotelu.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 28. okt.

Vem, da ste preobloženi z vojnimi vestmi z balkanskih bojišč in da se v teh važnih dneh komaj kdo spomni bedne Hrvaške. A vendar upam, da sprejmete naslednje vesti iz tega Cuva-jevega pašalika, da nas svet popolnoma ne pozabi.

Strašna mora — Cuvaj, še vedno leži nad nami in nam ne pusti svobodno dihati. Ne preide dan, ki bi nam ne prinesel novih nezakonitosti, novih nasilij.

Osebe, ki stoje v političnem ospredju, se preganjajo naprej in naprej, zaporji so prenapolnjeni, ljudstvo se globi in izkorišča do kosti.

To so razmere, kakor niso hujše v turški Makedoniji. Toda čemu toliko jadikovati, morda bo tudi tega že enkrat konec.

Te dni je Cuvaj zopet zapustil Zagreb in romal na Dunaj, da bi mero-dajne kroge zopet pregovoril in prepričal o potrebi komisarjata na Hrvaškem, ker se mu kar ne da, da bi se selil iz toplih in udobnih banskih dvorov. Zdi se pa, da so tudi »gori« žele uvideli, kako slabo službo jim opravlja Cuvaj s svojim režimom in so odločeni napraviti konec njegovemu pašovanju.

V naslednjem nekoliko važnejših podrobnosti.

Izgnani dijaki.

Svoj čas sem poročal, da je dal Cuvaj nekaj dijakov zapreti, ker so bojda hoteli Jukića osvoboditi iz ječe. Uvedla se je proti njim najstrožja preiskava, ki jim pa najmanjše krivde ni mogla dokazati. Zato so jih spustili na svobodo. Seveda pa ni pri tem ostalo, marveč se je takoj za njimi poslal policijski odlok, s katerim se kot »nezanesljivi elementi« za pet let izženejo iz Zagreba. Za spremstvo je vsak dijak dobil orožnika, ki ga je odvedel v domačo občino. Tako je Cuvaj zopet uničil 15 novih mladih eksistenc, ki — večinoma srednješolci — ne bodo mogli dokončati svojih študij.

Preiskava proti dr. Košutiću.

Preiskava proti podpredsedniku zagrebskega sodnega stola se nadaljuje; vodijo jo septemvir Markovac. Iz zanesljivega vira se doznaja, da se preiskava vodi radi dveh stvari: 1. je dr. Košutić baje vplival na sodnika Štefanovića in Trbojevića, da bi v stvari dijaka Šovarija, ki je bil obtožen radi odobravanja atentata, glasovala za njegovo oprostitev; 2. je dr. Rosutić v Jukićevi pravdi baje rekel sodnikom Finku in Gorjanoviću, naj se ne dasta za nos voditi od starega Vendlerja (predsednika razprave), ki da je od Cuvaja dobil navodila, marveč naj delata kakor svobodna sodnika in sodita tako, kakor o atentatu narod sodi. Septemvir Markovac je zaslišal vse sodnike in se vsak čas pričakuje odločitev. Razume se, da bo izpadla po Cuvajevem okusu.

Slovenski inženirji v Zagrebu.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 28. okt.

V soboto popoldne ob 1. uri so z vlakom dospeli na južni kolodvor v Zagrebu slovenski inženirji iz Ljubljane. Na kolodvoru jih je prisrčno sprejel društvo hrvaških inženirjev in arhitektov, ki je prišlo korporativno. Ob prihodu vlaka so goste pozdravili navdušeni živio-klici. Predsednik, arhitekt Grahor, je v toplih besedah pozdravil prispele Slovence, povdarjajoč, da je to prvi pot, da prihajajo slovenski inženirji v Hrvaško. Kliče jim dobrodošlico in želi, da bi jim prijetno potekali dnevi, ki jih bodo preživeli v Zagrebu.

Odgovoril je predsednik slovenskega inženirskega društva g. Anton Klinar ter se zahvalil za prisrčen sprejem. S slovenskimi gosti je prišla ena sama Slovenka, kateri je tajnik hrvaškega društva izročil velik šopek cvetlic s hrvaško trobojnico. Ko so se navzoči medsebojno spoznali, so sedli v poseben voz električnega tramvaja in se odpeljali v hotel »Royal«, kjer so obedovali. Ob pol treh je bil sestanek v kavarni »Corso«, odkoder so se go-

stje v spremstvu tovarišev v posameznih skupinah z avtomobili in kočijami odpeljali, da si ogledajo najznamenitejše stavbe v Zagrebu. Ko so se vrnili, niso mogli prehaliti lepote zagrebskega mesta. Ogledovanje je trajalo le malo časa, ker je bila ob 5. uri slavnostna seja.

Sejo je otvoril inženir Grahor, ki je v svojem pozdravu izrazil veselje, da so se prvič zbrali slovenski in hrvaški inženirji, da se zavzamejo za skupno delo in napredek tehniške stroke na jugu monarhije in za pospeševanje stanovskih koristi. Sledila so strokovna predavanja, nakar se je prešlo na predloge, ki so bili soglasno sprejeti. Izmed važnejših naj omenim predlog inženirja Grahorja, da se na glavna letna občna zbora v Ljubljani in v Zagrebu odposljejo redno po trije zastopniki bratskega društva. Potem predlog Slovenca inž. Turka, da se izda slovensko-hrvaški slovar tehnoloških izrazov in se iztisnejo iz rabe dosedanji nemški izrazi.

Na to je vstal predsednik slovenskega inženirskega društva Klinar in v navdušenih, toplih besedah pozdravil začetek skupnega dela ter želel najboljši uspeh. Povdaril je: »To delo bo zblížalo naš stanojske tovariše, z nami pa tudi oba bratska naroda.« S tem je bila seja zaključena.

Ob 8. uri zvečer so slovenske goste v veliki dvorani meščanskega streljišča sprejele gospe članov hrvaškega društva in jim priredile čajni večer. Dvorana je bila elegantno in veleukusno okrašena z zelenjem; sploh je ves ahranžma delal čast okusu prirediteljic. Gostje so posedli krog miz, med njimi soproge in hčerke hrvaških tovarišev. V imenu domačih gospoj je pozdravil goste predsednik Grahor, nakar je odgovoril Slovenec Turk in se zahvalil za lepi sprejem. Predsednik slovenskega društva Klinar je nazdravil belemu Zagrebu in županu Holcru kot edinemu tehniku, ki zavzema v enem glavnih mest monarhije župansko mesto. Župap Holc je prisrčno odgovoril; prirejene so mu bile velike ovacije. Zdravica se je vršila za zdravico, vmes je svirala godba domoljubne komade. Kasno ponoči so se gostje razšli na počitek.

V nedeljo so se gostje v spremstvu hrvaških tovarišev z avtomobili odpeljali v okolico, da se seznanijo z njeno lepoto in znamenitostmi. Zvečer se je vršil slavnostni banket, ki je potekel med navdušenimi zdravicami in prijetno zabavo.

Ob odhodu na kolodvor so hrvaški inženirji in arhitekti v obilnem številu spremljali slovenske tovariše; ko se je vlak začel premikati, so Slovenci zapeli hrvaško himno. Z njimi so peli tudi vsi drugi potniki in navzoči na kolodvoru. Z burnimi klici in robci so Hrvatje zadnjič pozdravili odhajajoče Slovence.

Cerkveni vestnik.

Brevir o Vseh svetih. Enciklika »Divino afflatu« prepušča na prosto voljo, da se pred novim letom 1913 opravlja brevir še po starem ali pa se moli na novi način. Te svobode pa omenjeni dekret o Vseh svetih ne dovoljuje, marveč ukazuje v točki 3. med začasnimi predpisi, da se o Vseh svetih 1912 opravijo duhovne dnevnice že po novem načinu, in sicer brezpogojno in brez izjeme za vse, odpadejo pa zato na vernih duš dan dnevnice vse-svetniške osmine. Oficij za verne duše je malodane ves nov: nov je kompletorij, predelane so lekcije za jutranje, prenovljene bvalnice in docela nove male hore. Takoj za večernicami praznika 1. novembra se opravijo večernice mrliškega oficija, ki so ostale docela neizpremenjene, za temi pa pride čisto novi kompletorij, ki je precej podoben onemu zadnjih treh dni velikega tedna, le da vedno in vedno poudarja prošnjo in molitev za ranjke. V matutinu so izpremenjene lekcije. Dočim so bila dosedaj vsa berila vzeta iz knjige Jobove, je ohranil novi oficij to knjigo le v 1. nokturu in je 8. lekcija starega oficija prišla sedaj v novi oficij kot 3. lekcija; v drugi nokturi je prišlo nekaj poglavij iz knjige sv. Avguština »de cura pro mortuis gerenda«, v tretji nokturi pa je sprejeto, kar govori sv. Pavel v 1. pismu do Korinčanov (15. poglavje) o vstajenju Kristusovem in vstajenju sploh. V hvalnicah je izpremenjeno to, da se na 3. mestu moli le ps. 62. in na 5. mestu le ps. 148., in ne kakor doslej 62. in 66., oziroma 148., 149., 150. Nove so pri sedanjem mrliškem oficiju male hore. Slično kot kompletorij so tudi te hore precej prirojene horam velikega tedna. Himnov ni, psalmi so de feria currenti. Prima ima dve oraciji in v koru martirologij, tertia, sexta in nova pa imata za psalmi nekaj prošnja za mrtve ter oracijo fidelium Deus... Z nono je zaključen mrliški oficij, o katerem moramo trditi, da je kaj tolažilen in prisrčen.

vzpodbuja nas k molitvi za ranjke, budi pa tudi v naših srcih upanje na vstajenje ter svidenje z onimi, ki so nam bili v življenju dragi in mili. — Direktorij bi bil naslednji: 1. nov. Vesp. de festo. — Vesp. defektorum ut pp. l. Compl. ut ppr. l., pss. de feria (VI).

2. nov. Totum officium ppr. ad horas pss. de sabb.

Novi oficij se nahaja kot dodatek v novem psalteriju, je pa že tudi izšel kot posebna knjižica.

Dr. Fr. Kimovec, X. Tantum ergo za mešani zbor, deloma z orglami. Cena 1 K. — Dr. Kimovec »Tantum ergo« so ponatis iz Cerkvenega Glasbenika, so delo zrelega moža, bogati v modulaciji, široki v razpletanju motivov, živi v voji posrednih glasov, pravilni v deklamaciji besedila, drzni v postopih, gredo daleč preko ozkih mej šolskih izdelkov, rodilo jih je temeljito znanje glasbene gramatike in stavkoslovja. Kljub temu so spevi domači, pozna se jim slovensko pokolenje. Mojsrška je št. 4., naravnost pompozna št. 10. Nabavi naj si jih vsaka cerkev. — Škoda, da založnik (Cecilijino društvo) iz nesrečne štedljivosti ni preskrbel tudi glasov! Kdo bo dandanes prepisaval? — Stroga voja glasov povzroča semtertje trdobe, n. pr. III., peti takt, 4. stran, prva vrsta, peti takt, VI., enajsti takt. Nekateri spevi so za liturgični akt blagoslova preveč bogato in široko izpeljani. Dr. Witt je vedno poudarjal, naj bo »Tantum ergo« veličasten, a kratek in bolj priprost spev; za zgled postavi Ettov »Tantum ergo« v Ceciliji, ki ga imenuje »aus Erz gegossen«. Zbirka se dobiva in naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. P. H. Sattner.

Molitvenik Večno življenje v novi izdaji je po obliki ves izpremenjen in po vsebini silno pomnožen. Jako tenak pa trden papir je omogočil, da je knjiga za tretjino tanjša, dasi ima zdaj 8+528 strani. Da se je doseglo pravilno razmerje, je stran za eno vrsto podaljšana. S šolskim molitvenikom se še lepše strinja kot poprej. Za naslovno podobo v izvodih rdeče obreze je nova (lepša) slika Srca Jezusovega, v izvodih boljše vezave pa je slika svetega obhajila. Križev pot je dobil za celo stran sliko Ecce homo, za posamezne postaje pa manjše fotografično posnete slike slovečega slikarja G. Fugla. Te slike imajo za molitvenik veliko vrednost zlasti zato, ker prav to kažejo, kar nam Leonardov križev pot stavi v premišljevanje. — Vsebinska prejšnji izdaj je vsa pridržana, obenem pa tako pomnožena, da zdaj po zanimivosti in globokosti gotovo mora vsakega zadovoljiti. Zdj ima molitvenik šestnajst maš (štirinajst je liturgičnih za razne dobe cerkvenega leta in za najlepše praznike); pasijon za postni čas; krassen navod za premišljevanje pred sv. Rešnjim Telesom (po nekem francoskem molitveniku); molitve za Marijine družbe; čez 60 izbranih pesmi; liturgične tekste tudi v latinskem jeziku itd. — Cena je za to izdajo ostala še nizka kakor poprej, a če se molitvenik ne bo hitro razpečal, se bo v prihodnji izdaji morala povišati; prav zato se je bila zakasnila ta izdaja, ker se je dvmilo, če je mogoče ceno obdržati, pisatelj je pa ni hotel zvišati. Nekoliko bolj bo olajšano s tem, da dobi pri takojšnjem plačilu 15 % popusta, kadar naroči najmanj 10 izvodov skupaj. Posamezni izvod stane: v rdeči obrezi 1 K 20 vin., v zlati obrezi 1 K 60 vin., prav fina vezava v pravem šagrinu 2 K 50 vin., v mehki (vatirani) vezavi 3 K. Vse zlate obreze imajo svilene trakove, nožnice imata le zadnji dve. Če primerjamo trdnost, lepoto in ceno skupaj, je gotovo najbolj priporočljiva zlata vezava s ceno 1 K 60 vin.

* Procházka, Betrachtungen über das Evangelium, Band II. Cena 5 K 28 vin. — Drugi del te priljubljene zbirke je ravno kar izšel ter je na razpolago vsem, ki so že dalje časa težko pričakovali nadaljevanje I. dela. Dobi in naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Književnost.

* Leposlovne književnice 10. zvezek, ki nudi najlepše zgodovinsko delo v slovenskem leposlovju, F. S. Finžgarjev roman »Pod svobodnim soncem«, je ravno kar izšel. Cena 3 K za broširan in 4 K za vezan izvod je razmeroma zelo nizka. Knjiga je posebno danes ob velikih vojnih dogodkih na Balkanu aktualna. Ocena sledi.

— **Bolgari in Srbi.** Sedaj ko bijejo naši bratje Srbi in Bolgari na Balkanu ljut boj za svobodo in vero, je dobro, da kaj več izvemo o naših bratih Srbih in Bolgarih. — Bolgarija in Srbija je knjiga, ki je izšla pred leti v družbi sv. Mohorja, in v tej knjigi nam vzorni pisatelj in zgodovinar g. profesor Vrhovec jako poljudno popisuje zemljo, ljudstvo, običaje in gospodarske razmere bratskih narodov. Najtopleje torej priporočamo knjigo »Bolgarija in Srbija« vsem bralcem, ki se zanimajo za naše brate na jugu. Knjiga se dobi jako poceni v zalogi družbe sv. Mohorja v Celovcu. Cena 80 vinarjev, po pošti 1 krono.

Dnevne novice.

+ **Naši shodi.** V nedeljo je sklicala Kmečka zveza za kočevski politični okraj javen shod v Velikih Laščah. Shod je bil dobro obiskan in so na njem poročali poslanci: Jaklič, Bartol in dr. Pegan.

+ **Zanimiv dan za Dolenji Logatec.** Preteklo nedeljo se je vršila v Dol. Logatcu prva seja novoizvoljenega občinskega odbora, v katerem sedijo samo pristasi Slovenske Ljudske Stranke. Seja se je udeležil v imenu deželnega odbora občinski referent dr. Pegan z deželnim podravateljem dr. Zbaničnikom. Seja se je vršila z vso slovesnostjo in je imela na sebi pečat prave občinske seje, kjer se razpravljajo stvari verske, ljudske in narodne koristi. Po otvoritvenih besedah župana Jakoba Slavca in po pozdravnem nagovoru deželnega odbornika dr. Pegana so možje sklenili med drugim tudi to, da zahtevajo, naj ostanejo v občini krajevni napisi tako slovenski, kakor so, dalje, da ima viseti v občinski pisarni križ, kot znamenje njih verskega prepričanja, in končno so ukrenili, da imajo v prihodnje gostilničarji plačati visoko takso 4 K za večer, če hočejo imeti gostilne čez policijsko uro odprte. Sklenili so te svoje sklepe s tem, da so končno z velikim navdušenjem izvolili načelnika stranke in deželnega glavarja g. dr. Ivana Šustersiča častnim občanom v Dolenjem Logatcu. — Takoj po občinski seji se je vršila v Gorenjem Logatcu volitev v krajni šolski svet. Naši možje so se volitve udeležili polnoštevilno in se zmagali z vsemi svojimi kandidati, in da pokažejo svojo pravičnost, so prostovoljno enega vzeli izmed nasprotnikov.

+ **Poslanec Mandić** je danes vložil nujna predloga za podporo po toči poškodovanega prebivalstva v občinah Dekani in Jelšane v Istri.

+ **Delavski shod.** Borovnica. Tukajšnja skupina J. S. Z. je sklicala 27. t. m. shod, na katerem je govoril Fr. Nastran o stavki v Vevčah in o potrebi delavske organizacije. Sklenila se je resolucija, s katero zbrani delavci popolnoma odobravajo nastop delavcev v Vevčah, najostreje pa obsojajo postopanje z delavstvom od strani takojšnjega tvorniškega ravnateljstva.

+ **V turških ječah.** Posrečilo se nam je dobiti podlistek, ki obravnava zelo zanimivo strahoto turških ječ. Podlistek je spisan po izvirnih doživljajih bulgarskega misijonarja. Ta velezanimivi podlistek priobčimo jutri, na kar že danes opozarjamo.

— **»Danica« na Dunaju** je izvolila na zadnjem občnem zboru 28. oktobra t. l. za zimski tečaj sledeči odbor: Predsednik Franc Mašič, cand. iur.; podpredsednik Ivan Jenšterle, stud. med.; tajnik Franc Koblar, stud. phil.; blagajnik Gab. Majcen, stud. tehn.; I. knjižničar Fran Mlinar, cand. iur.; II. knjižničar Adolf Ivančič, stud. phil.; gospodar Ciril Mrak, stud. iur.; zapisnikar Franc Kapus, stud. phil.; arhivar Ivan Zgur, stud. med. vet.; revizorji: Angela Piskernik, stud. phil., Ivan Perne, cand. iur., Lovro Bogataj, cand. iur.

— **Izjava.** Gasilno društvo v Višnji gori se z ozirom na »Poslano« g. Sajovica, načelnika gasilne župe Litija, ne strinja ter obsoja take javne napade na deželni odbor, obenem pa odobrava postopanje deželnega odbora. Zahteva se tudi, da naj se nemudoma skliče izvanredni občni zbor okrajne gasilske zveze, na katerem se bode sklepalo o postopanju dosedanjega g. načelnika okr. gasilske zveze. — Višnja gora, 23. oktobra 1912. — Načelnništvo in odbor gasilnega društva v Višnji gori.

— **Za doktorja zdravilstva** bo promoviran jutri na dunajskem vseučilišču cand. med. Matej Justin, starešina slov. kat. akad. društva »Danica«.

— **Umrja** je sinoči opolnoči v Zgornji Šiški gospa Helena Merhar, mati veleč. gosp. gimn. prof. dr. Alojz. Merharja, v 76. letu svoje dobe po kratki mučni bolezn. Pogreb se vrši jutri v četrtek dne 31. oktobra ob 9. uri iz Zg. Šiške na pokopališče v Dravljah. Blagi pokojnici svetila večna luč!

— **Iz šolske službe.** Ludovik Mlakar je nastavljen za suplenta na idrijski realki, Marija Koritzki za suplentinjo na ljudski šoli v Žalni, Ema Mesesnel za začasno učiteljico v Kovorju, Amalija Širok za suplentinjo na ljudski šoli na Premu. Bivša začasna učiteljica v Grahovem, Hermina Kobal se sprejme k brezplačni šolski praksi na Vrhniki.

— **Prodaja lesa.** Uprava Turn-Taxis-ovih gozdov bo prodajala na dražbi dne 6. novembra t. l. v Lekeniku hraste in bele buke za vzklicno ceno 338.514 kron. Les se bo prodal tudi v več partijah.

— **Avtomobil je povozil med Senožeci** in Prvačino 20 let starega zidarja Gorjupa iz Vipave. Smrtnonevarno ranjenega so ljudje dobili na cesti in ga prepeljali v postojnsko bolnišnico. Avtomobil je po nesreči pobežnil.

— **Vojak za kmeta.** Češke agrarne organizacije posredujejo, da bi vojaki smeli pomagati kmetom pri kopanju krompirja in pri raznih drugih kmetijskih delih.

— **Rokovnjači strašijo po Notranjskem.** Iz Trnovega na Notranjskem: Po naši fari in tudi po sosednjih na Pivki se že več časa klatijo tatovi, ki so že na več krajih vlomili in marsikaj ponekod tudi odnesli. Pred par dnevi so vlomili v cerkev v Jablanici, v kapelici na Topolcu in Veliki Bukovici, kjer so izpraznili pušico. Zandarmeriji se dozda še ni posrečilo zaslediti predrznih tatov. Ljudje, zlasti nočni čuvaji, pazite!

— **Vlom v cerkev.** V noči od 28. na 29. oktober so neznani tatovi vlomili v župno cerkev v Dolenjem Logatcu. Vdrli so skozi okno nad zakristijo, odnesli iz zakristijske omare dva keliha, cerkevno obleko pa razmetali in umazali. V cerkvi so poizkušali odpreti tabernakelj in ga s tem pokvarili. Vlomili so v cerkevne pušice, v kolikor jih niso zavirale moderne ključavnice. Škoda je velika. Storitve zasledujejo.

— **K. s. izobraževalno društvo in Vincencijeva konferenca Selo-Moste** vabita k predstavi, ki se vrši v nedeljo, dne 3. novembra 1912 v salonu g. Jos. Oražma na Selu. Začetek ob 4. uri popoldne.

— **Prijateljica otrok.** V Mošnjah prebiva na svojem gradu nekaj mesecev vsako leto princ Polignac s soprogo in hčerkami. Visoka rodbina je res plemenita tudi po svojem srcu. Gospej so posebno otroci ljubi. Dne 23. t. m. je povabila zopet v grad nad 50 šolskih otrok. Veselja so žarela lica malim gostom, ko se je visoka gospa nad vse prijazno pogovarjala z njimi v lepi slovesščini in jim osebno stregla pri kavi. Zaupno so zrlji vanjo, ko jih je obdarovala z dobro potico in šolskimi potrebščinami. Večjim deklicam pa je tudi preskrbela bombaža za nogavice. V ljubkih besedah se je zahvalil najmanjši deček za velikodušne darove. Veselo so zapeli nato otročiči nekaj mičnih pesmic in se podali zadovoljnih obrazov na svoj dom. Bog živi visoko rodbino, ki že dolgo vrsto let obsipa z dobrotami našo mladino in je izredno naklonjena tudi učiteljsivu.

— **Podraženje parfumov.** Parfumi obetajo biti dražji. Kakor se javlja iz Soluna, zahtevajo tam za en kilogram prave vijolične esence vsoto 100.000 frankov. Vzrok je, ker pridelek letošnje leto ni bil ugoden. Rožna esenca (rosa di Oriente) ima ceno 2500 frankov, esenca resede pa 37.000 fr. za 1 kg. Rožno olje, ki se prideluje v Bolgariji v oklici Kazanlika, bo imelo radi vojne tudi mnogo višjo ceno kakor navadno.

IZ OGRSKE.

Povodom otvoritve ogrskega državnega zbora namerava ogrska opozicija uprizoriti v Budimpešti demonstracije. Opozicija hoče demonstrirati tudi pri kraljevem dohodu v Budimpešto, in v času, ko bo kralj govoril prestolni govor.

Poslanca Kovácsa, ki je znan po svojih streljih v zbornici, so izpustili iz preiskovalnega zapora. Zdravniki so izjavili, da ni popolnoma zdrave pameti.

IZ BITKE NA RUJANU.

V boju na Rujanu si je nek Turak osvojil tako ugodno skrivališče, da je on mogel z vso gotovostjo meriti na Srbe, ti pa mu s puško nikakor niso mogli do živega. Turak je iz svojega skrivališča neprestano streljal in vselej pogodil. Tedaj se artiljerijski narednik obrne na svojega poveljnika in pravi: »Gospod stotnik, ta Turčin nam je ubil že toliko mož; dovolite mi, da sprožim top in ga ubijem.« Stotnik ga ježno zavrne: »Kakšen top! Ali ne veš, da en strel stane 60 dinarov!« »Dobro, plačam ga sam, ako ne pogodim Turka.« Dasi nerad, je stotnik dovolil. Narednik napolni top, pomeri in zažge. Naboj je zadal za korak višje, kakor je bil Turak. Ko se je pa granata razpočila, so vojaki videli, kako so leteli na vse strani kosi ubitega Turka. Gromoviti »Ura« se je razlegal po zraku, hrabrega narednika je pa njegov poveljnik takoj predlagal za oficirsko čast. Vrhovno poveljstvo je predlogu tudi ugodilo.

: Naročite „Slovenca“ :

Usodna pomota. V Atenah se je ustrelila dama Vlahu, ker se ji je poročalo, da je bil njen mož v boju s Turki ubit, pa je le ranjen.

Srednje šole v Srbiji. Vseh srednjih šol na Srbskem je 43, in sicer 28 moških, 15 ženskih. Gimnazije so vse realne, zavodov z grščino in latinščino ni. Mnogo jih ima le po štiri ali šest razredov. Realno imajo Srbi le eno, v Beogradu, in to z osmimi razredi. V šolskem letu 1910/11 je bilo na srbskih srednjih šolah 10.292 dijakov in 2736 dijakinj. Po štirih razredih je prestop-

na skušnjo za višjo, po osmih pa kakor pri nas matura. Latinski se začne poučevati v tretji, francoski ali grški v peti, ruski v sedmi šoli. Za telovadbo primanjkuje učiteljev. Prihodnje leto se uvede koeukacija, odpravi pa sprejemni izpit ter šolnina. Vsaka srednja šola ima sedaj svojega zdravnika, ki predava o zdravilstvu ter zdravi revne učence zastoj.

Trgovski položaj na Balkanu.

O Bolgariji piše: Glasom trgovskega izveštja iz Sofije se že od pričetka mobilizacije jemlje blago za erarične potrebe od vseh domačih tvrdk. Blago bode država plačala po končani vojski. Inozemske tvrdke, ki so morale državi izročiti blago, so dobile plačilo takoj. Pričakuje se, da bo moratorij podaljšan od 3 na 6 mesecev. Nekateri trgovci plačujejo kljub moratoriju svoje obveznosti. Banke so pa plačila ustavile. Ministrstvo za finance je ukazalo, da se ima inozemskim tvrdkam tudi sedaj vse prevzeto blago takoj plačati. Trgovina počiva posebno v morskih lukah (Burgas, Varna), ki so zaprte. Počivajo tudi banke. Po vojski bo dosti konkursov.

Grška. Trgovina je ustavljena, zlasti v Atenah. Nekatere tvrdke so popolnoma brez osebja, ker je vse v vojski. Banke in kapitalisti zbirajo denar in čakajo, da stopi v veljavo moratorij, ko ne bo treba plačevati obveznosti. Najbolj je Grška udarjena, ker ne morejo njene trgovske ladje skozi Dardanele. Ves dovoz žita, ki pride iz črnogorskih luk, je ustavljen, zato nastaja draginja.

Črna gora. Ves promet, bančni kakor trgovski, počiva. S Turčijo počiva ves promet. V Obotiju (na Bojani) leži okrog 2000 komadov blaga, naslovljenega v Podgorico, ki se bo vrnilo nazaj. Blago je iz Avstro-Ogrske.

Trgovina v Srbiji trpi dnevno do 750.000 dinarov škode. Vlada bo imela težke posle z odškodovanjem. Samo nemška tovarna za sladkor je imela v preteklem tednu, kakor trdi, 1½ milijona dinarov škode, ker je cela letna produkcija uničena. Sladkorna repa se ne more pobrati in dovažati, ker so kmetovalci na vojski. Tovarna je pa dala na peso velika predplačila že poleti.

Turčija. V Turčiji trpe le inozemske tvrdke, ker se domači Turki s trgovino ne pečajo. V Turčiji je dosti francoskih, nemških in angleških tvrdk. Izmed avstrijskih je najvažnejša »Österreichische Orient-handelsaktiengesellschaft«, ki ima v Turčiji več filijalk.

Telefonska in brzojavna poročila.

BLIŽA SE ODLOČILNA BITKA.

Sofija, 30. oktobra. Okoli Odrina sta Marica in Arda veliko zemlje preplavili. Deževje pa ne ovira samo bulgarske armade, temveč tudi turško. Gibanje turške armade pod Abdullah pašo je pa še bolj ovirano, ker so Bulgari njegovo desno krilo nazaj vrgli. Bulgarski vojaki pred Odrinom komaj pričakujejo napada. Zato generalni štab zopet misli na to, da bi ga z naskokom vzel. **Odločilna bitka pa se bo najbrže vršila med Lüle Burgasom in Rodostom ali pa celo šele pred Cataldžo.**

Carigrad, 30. oktobra. Iz Odrina danes prvič ni nobenih poročil. Bulgarski dinamitardi so zagnali v zrak morski svetilnik pri rtu Ilnia.

Sofija, 30. oktobra. Položaj okoli Odrina je neizpremenjen. V bojih severovzhodno od Odrina so Turki Bulgare skušali varati s tem, da so bele zaslave na puške obesili, potem pa na Bulgare streljali ter jim tako velike izgube prizadejali. Turki so pustili na bojišču topove in municijo.

Sofija, 30. oktobra. Po zadnjih vesteh se Turki koncentrujejo na črni Čoolu-Karistan.

Carigrad, 30. oktobra. Ob 5. uri 20 minut popoldne se je začela včeraj odločilna bitka.

Carigrad, 30. oktobra. Vzhodna armada se z Bulgari bori. Napada bulgarsko črto Lozengrad—Maraš. Vojni minister brzojavlja: **Bitka, v kateri Turki prodirajo, se razvija za Turke zelo ugodno.**

ZADNJA VEST O ODLOČILNI BITKI.

Carigrad, 30. oktobra. Ob 11. uri popoldne je dospela brzojavka, da se bitka pri Lüle Burgasu za Turke neugodno razvija.

Dunaj, 30. oktobra. Vse z velikan-sko napestostjo pričakuje poročil iz vzhodnega bojišča. Zadnje poročilo Avstrijskega korespondenčnega urada pravi, da se bitka vrši jugovzhodno od Lozengrada pri Lüle Burgasu in da dozda za Turke neugodno poteka.

× × ×

URADNO POROČILO O BITKI PRI VELESU.

Vranja, 30. oktobra. Divizija kavalerije princa Arzena je v naskoku po

hudem boju zavzela Veles. Turki so zbežali proti Gostivaru in Prilepu. — V boju pri Komanovu je padlo 500 Srbov, 2000 je ranjenih, Turki so pa izgubili 10.000 mož.

Belgrad, 30. oktobra. (Od našega poročevalca.) **V bitki pri Velesu je bilo poraženih 5 turških divizij.** Turki beže proti Gostivaru in Bitolju. Srbska armada jim je za petami.

IZGUBE TURKOV PRI VELESU.

Belgrad, 30. oktobra. (Oficielno.) Izgube Turkov pri Velesu znašajo 5000 mrtvih. Po privatnih vesteh je znašala turška armada pri Velesu 80.000 mož. Zda je razkrojena, in je pot v Solun prosta. Turki beže na vse strani, tako da ni mogoče dognati, kam se povsod umikajo.

SRBI PROTI SV. IVANU MEDUA OB JADRANSKEM MORJU.

Belgrad, 30. oktobra. Armada generala Živkovića, ki je zavzela Prizren, še preden so Črnogorci osvojili Peč, se skupno s črnogorsko armado pomika proti Sv. Ivanu Medua.

KRALJ PETER IZDA V SKOPLJU PROKLAMACIJO.

Belgrad, 30. oktobra. Kralj Peter bo v Skoplju izdal dnevno povelje na armado in proklamacijo velikega političnega pomena.

TURŠKE ZVERI.

Skoplje, 30. oktobra. Šele sedaj se doznavajo, da so Turki, preden so iz Skoplja zbežali, veliko kristjanov poklali, zlasti ž n in otrok. To je bil vzrok, da so evropski konzuli srbskega prestolonaslednika prosili, naj prebivalstvo pomiri.

× × ×

BOJ ZA SKADER.

Bar, 30. oktobra. Primorska brigada pod poveljstvom Gjurovića je 29. t. m. napadla Obliko, pozicijo na Tarabošu, in prizadela Turkom velike izgube. Črnogorci obstreljujejo tudi Budico. Skader je tako stisnjen od črnogorskega obroča, da mora pasti.

× × ×

GRŠKI USPEHI.

Atene, 30. oktobra. Grška armada je zasedla Katerino, ki leži v solunskem zalivu. Grška armada sovražnika zasleduje.

Atene, 30. oktobra. Grki so včeraj zasedli Lemnos. Turška posadka je kapitulirala.

Atene, 30. oktobra. Grki so zavzeli Katerino po boju tesalske armade s Turki pri Naltan—Kojü. Grki imajo 100 ranjencev.

× × ×

ZMEDA V CARIGRADU.

Carigrad, 30. oktobra. Veliki vezir Gazi Muktar paša je odstopil. Za velikega vezirja je imenovan Kiamil paša.

SULTAN ŽELI, DA SE VPOSTAVI V ARMADI RED.

Carigrad, 30. oktobra. V reskriptu, s katerim sultan imenuje Kiamil pašo za velikega vezirja, se izraža nada, da bo vezir vpostavil v armadi red.

Carigrad, 30. oktobra. Vlada je zasedanje nove zbornice, ki bi imela zborovati 14. novembra, odgodila. — Vest o masakru v Solunu se dementuje. — Ako bo turška armada poražena, se je bati strašne revolucije.

PANIKA V SOLUNU.

Solun, 30. oktobra. Tu vlada velika panika. Iz Carigrada ne prihajajo več nobeni odloki. Preskrbovanje armade je skrajno slabo. Grški zarotniki so poglani v zrak neko vojaško skladišče moke.

× × ×

EVROPSKE LADJE V TURŠKIH VODAH.

Carigrad, 30. oktobra. Pri otoku Syra se nahaja francosko brodogradni Tenedi, pa ena angleška bojna ladja.

× × ×

BALKANSKI NARODI PREJE VSI PADEJO, PREDEN BO EVROPA ZOPET MOGLA VPOSTAVITI VLADO POLUMESECA.

Belgrad, 30. oktobra. Vladna »Samouprava« pravi, da je nemogoče, da bi se krščanska Evropa mogla baviti z mislijo, da osvobodeno krščansko rajo na Balkanu postavi zopet pod turški jarem. Turki so se v tej vojski pokazali kot stare zveri. Ako bi pa Evropa res na to mislila, **padajo preje vsi krščanski balkanski narodi v boj, preden dopuste zopetno zasužnj. nje Balkana.** Članek vzbuja veliko pozornost ker poteka od merodajnega mesta.

EVROPSKA KONFERENCA.

London, 30. oktobra. Velesile skušajo doseči premirje, ponujajoč obenem

Bulgariji, Srbiji, Grčiji in Črnigori na skupni konferenci enakoveljaven glas, kakor vse druge velesile. — Javno mnenje na Angleškem bi vsako vlado pomedlo, ki bi hotela Turčijo obvarovati posledic njenih grehov. **Balkanski narodi morajo dobiti Makedonijo.** Anglija bo varovala le Carigrad.

SPLOŠNA EVROPSKA VOJSKA?

London, 30. oktobra. Sir Grey neprestano konferira z diplomati. Angleški listi pišejo, da je stvar Turčije izgubljena. Avstro-Ogrska in Rumunija hočeta balkanskim državam vzeti zmagovalni plen. (?) **Rusija bo Balkanu na pomoč prihitela.** Anglija in Francija sta z Rusijo, Italija z Balkanom simpatizira. Ako potegne z Avstrijo Nemčija, je svetovna vojska gotova.

ITALIJA PROTI NAM?

Berolin, 30. oktobra. Semkaj je došla vest, da je italijanski minister za zunanje zadeve potovanje v Avstrijo in Nemčijo odložil. To smatrajo za znak, da Italija v balkanskem vprašanju ne zavzema stališča svojih zaveznic.

× × ×

MUSTAFA PAŠA — SVILEN.

Sofija, 30. oktobra. Mustafa Paša se bo imenovala Svilen.

DAR NEMŠKEGA CESARJA IN CESARICE.

Berolin, 30. oktobra. Cesar Viljem in cesarica sta darovala za nemški Rdeči križ, ki odide na Balkan, 30.000 mark.

PARNIKI AVSTRIJSKEGA LLOYDA PRIPRAVLJENI.

London, 30. oktobra. Iz Brajle se poroča, da morajo parniki Avstrijskega Lloyd biti pripravljeni vsak trenutek odjadrati.

RAZBURJENJE MOHAMEDANCEV V INDIJI.

Pariz, 30. oktobra. »Matin« poroča iz Simle: Poročila o turških porazih na Balkanu so mohamedance v Indiji strašno razburila. Vsak dan prirejajo indijski mohamedanci shode.

× × ×

ZLOBNA VEST.

Dunaj, 30. oktobra. Od merodajne stranice izvem, da je vest »Neue Freie Presse«, da hočejo Jugoslovani v delegaciji obstruirati, ako se dr. Šusteršič ne imenuje za podpredsednika, **zlobna izmišljotina.** Podpredsednik bo po starem običaju odstopivši predsednik Dobernig, predsednik pa grof Merveldt.

AVSTRIJSKA ZBORNICA.

Dunaj, 30. oktobra. Zbornica nadaljuje budgetno debato. Jutri se tudi vrši seja. Potem pa se seja vrši šele 12. novembra.

ČEŠKO - NEMŠKA SPRAVA.

Dunaj, 30. oktobra. Semkaj je dopel cesarski namestnik grof Thun, da konferira glede češko - nemškega pravnega vprašanja.

VOJAKI NASTAVILI BAJONETE PROTI POSLANCEM.

Budimpešta, 30. oktobra. Danes je bilo poslopje parlamenta obdano od močnega vojaškega kordona, da zabrani poslancem opozicije vstop. Pri kordonu je prišlo, ko so poslanci opozicije dospeli, do burnih prizorov. **Vojaki so proti poslancem nastavili bajonete.** Grof Battany je proti temu podal protestno izjavo. Drugi so kričali: »Vi hočete biti ogrski vojaki? Sramujte se! Prišel bo še čas, ko boste šli za nami in boste avstrijske oficirje pustili same!« Bela Barabas je klical: »Živio republika!« V zbornici je bil od opozicije navzoč samo grof Andrassy, da poda svojo izjavo. Ob pol 11. uri se je seja otvorila in se je prebralo kraljevo lastnoročno pismo, s katerim se sklicuje delegacija 5. novembra. Predsednik grof Tisza je nato naznačil, da se prihodnja seja vrši ob 4. popoldne.

Nato je govoril grof Andrassy. Ko je omenjal, da je parlament od vojaškega kordona obdan, mu je večina odgovarjala: »Tega ste vi krivi!« Andrassy je večina sploh opetovano burno prekinjala. Andrassy je izjavil, da opozicija končno nima ničesar proti temu, ako Lukacs ostane ministrski predsednik, da le dobi garancijo, da se ne ponove nasilja od strani zborničnega predsedstva. — Za Andrassyjem je govoril grof Tisza, ki je dejal, da je to, kar se na Balkanu odigrava, tragedija, kar pa ogrska opozicija uganja, komedija. Opravičuje svoj nastop v interesu parlamentarizma. Tiszov govor je večina burno odobraval. Za Tiszom je govoril ministrski predsednik Lukacs.

JUKIČEVO PISMO ZAGOVORNIKU DR. PREBEGU.

Zagreb, 30. oktobra. Zagovornik Luke Jukića, dr. Prebeg, je prejel od

svojega branjenca naslednje pismo: »Kralj, deželna kaznilnica v Lepoglavu. Veleučeni gospod! Izjemno sem od g. ravnatelja tukajšne kaznilnice dobil dovoljenje, da Vam smem pisati. Nenadno sem odšel iz Zagreba ter se nisem mogel od nikogar posloviti, niti zahvaliti za izkazano uslugo, kar hočem od te prilike popraviti. Vsem, ki so mi karkoli dobrega storili, se najpriščneje zahvaljujem, posebej Vam, gospodični Horvatić in Zgurić. O svoji osodi, preteklosti, Vam nočem govoriti; kljub vsej tragičnosti sem vendar zadovoljen. Rad bi, da bi bilo že vse — končano, a vseeno hočem živeti; dokler mi bo pa srce bilo, bilo mi bo za Hrvaško z isto silo kakor doslej. Skozi svoje okno vidim rojstni kraj nesrečnega Petra Borščaka, on pa sniva tam, kjer sem jaz želel — srečno živeti, sanjajoč sen o svobodi, ljubezni in napredku svoje domovine. Oba sva mrtva za domovino, katero sva oba ljubila. Edino ta misel me tolaži in pomirjuje vznemirjeno kri. Mater mojo, siroto, ne pustite brez tolažbe, bodite dobri in ji pišite časih, dokler se ne umiri v svoji žalosti. Preveč me je ljubila, težko ji bo pozabiti name. Pojasnite ji moj položaj, potem ji bo lažje. Milica moja pa naj ohrani lep spomin name; to je edini talisman, ki ga jej morem dati. Ako me bo Njegovo Veličanstvo kdaj osrečilo s svobodo, želim, da bi se Vam vsem oddolžil; dotlej pa srčen pozdrav Vam in vsem svojim prijateljem Vaš Jukić«.

CUVAJ PROTI SLOVANOM.

Zagreb, 30. oktobra. Cuvajeva policija zapleni vsak poziv in vsako agitacijo v časopisju za prispevke Rdečemu križu balkanskih držav. Ne mine dan, da bi listi po dvakrat, trikrat ne bili zaplenjeni radi vesti z bojišča. Tako je v hrvaški — Makedoniji!

AFERA ZAVAROVALNE DRUŽBE »BALKAN«.

Zagreb, 30. oktobra. Stvar zavzema vedno širše kroge in kopiči se material, ki obtežuje nadaljne zagrebške odličnjake. Pričakuje se novih senzacionalnih aretacij.

Štajerske novice.

š Umrl je v Mariboru pivovarnar Anton Götz.

š Poštar Wimmer v Južni Ameriki aretovan. Kakor smo svoj čas poročali, je iz Irđninga na Štajerskem izginil poštar Karl Wimmer, ki je poštenu uradu poveril vsoto 52.000 kron. Sedaj so ga aretovali v Boliviji v Južni Ameriki. Za njegovo izsleditev je bilo razpisanih 1000 kron nagrade.

š Izobraževalno društvo v Celju priredi v soboto dne 2. novembra ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 3. novembra ob 3. uri popoldne v vrtni dvorani hotela pri »Belem volu« žaloigro »Mlinar in njegova hči«.

š Slovensko gledališče v Mariboru priredi dne 3. novembra 1912, ob pol 8. uri zvečer izvirno igro »Mati«, drama v treh dejanjih, spisal Franc Ks. Meško.

š Umrl je 28. t. m. v št. Ilju v Slovenskih gorah stebel obmejnega Slovenstva g. Ivan Princ. Rajni je bil res pravi obmejni stražnik. — V Mariboru je 28. t. m. zvečer umrl pivovarnar Götz, zadet od srčne kapi.

Ljubljanske novice.

lj Zaloigra »Mlinar in njegova hči« v Ljudskem Domu. Ženski oddelek S. K. S. Z. v Ljubljani uprizori na praznik Vseh svetnikov dne 1. novembra 1912 v Ljudskem Domu žaloigro v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«. Začetek ob 7. uri zvečer. Prodaja vstopnic ob 6. uri.

lj Veliko javno predavanje. Včeraj se je vršilo v »Unionu« impozantno predavanje, ki ga je priredila S. K. S. Z. Velika »Unionova« dvorana je bila natlačena občinstva. Predaval je v poljudnem govoru gosp. profesor dr. Debevec o svojem potovanju v Carigrad. Predavanje so pojasnjevale prav posrečene skioptične slike. Gospod predavatelj nas je peljal v Cetinje, se dalje časa ustavil v krajih, kjer se zdaj bijejo boji med križem in polumesecem, in nam opisal skoro vsa večja mesta, ki leže ob poti v Carigrad, pokrajine, šege in navade ljudstva, ki ga je spoznal na svojem potovanju. Nazadnje nam je opisal Carigrad in njegovo zgodovino. Poseben odstavček je obsegal opis cerkve sv. Sofije, na koje kupoli upa, da se bo v kratkem zabliskal križ.

lj Šentjakobsko prosvetno društvo ponovi v nedeljo 3. novembra ob pol 5. uri popoldne v Ljudskem Domu krasno igro »Nedolžna žrtev«, ki je zlasti za čas spomina naših ranjkih zelo primerna.

lj Odlikovanje. Cesar je podelil glasbenemu ravnatelju Josipu Zöhrerju višji križec Franc Josipovega reda in kon-

certnemu mojstru Filharmonične družbe v Ljubljani Ivanu Gerstnerju zlati zasluzni križec s krono.

lj Tekmovalno jahanje ljubljanske garnizije se bode letos vršilo dne 4. listopada, katerega se udeležijo po inicijativi ekselence fml. Hermana Kusmaneka vsi častniki, kakor tudi dame in gospodje civilnega stanu. Jahanje bode vodil podpolkovnik tukajšnjega 7. topničarskega polka g. Reichenauer. Po končani tekmi se bode na vojaškem vežbališču, kjer bode igrala tudi godba tukajšnjega 27. pešpolka, vršilo jahanje »Jen de bave«, voltiziranje in dr. Razdelitev daril bode okoli 4. ure popoldne. Koigar to jahanje zanima, naj pride na vojaško vežbališče najkasneje do pol 3. ure popoldne. V slučaju slabega vremena se jahanje preloži na ugodnejši čas.

lj Zborovanje trafikantov. Dne 27. oktobra so imeli trafikantje in trafikantkinje iz Kranjske svoje prvo zborovanje, ki je bilo dobro obiskano, posebno od strani ljubljanskih udeležencev. G. Gabriel Jeločnik iz Vrhnike je kot sklicatelj shoda pozdravil udeležence, ki so ga izvolili obenem za predsednika zborovanja. Gdč. Dolenčeva je podala nato obširno poročilo, ki obsega želje trafikantov. Zborovalci so sprejeli dva sklepa: da se odpošlje prošnja na fin. ministristvo in da se ustanovi Društvo trafikantov in trafikantkinj na Kranjskem.

lj Umrlji so v Ljubljani: Barbara Polz, pomožna usmiljenka, 61 let. — Marija Stojnič, bivša služkinja, 70 let. — Helena Skibik, gostija, 81 let. — Jernej Šinkovec, c. kr. poštni sluga, 36 let. — Ana Prešeren, kočarjeva hči, 2 meseca. — Karolina Jančič, delavčeva hči, 3 dni.

lj Umrljivost v Ljubljani. Do včeraj je bilo v mestnem mrliško popisnem uradu prijavljenih 1000 smrtnih slučajev. Pri tem so všteti razni zavodi, bolnišnice, hiralnice, ubožnice in sanatoriji. Lansko leto je bilo 1000 mrličev že 13. septembra, 24. oktobra pa že celo 1157. Zdravstveno stanje našega mesta je tedaj letos nenavadno ugodno.

Primorske vesti.

p Nova vojna ladja. V soboto je bila spuščena v trziški ladjedelnici v morje brzokrižarica admiral Spaunovega tipa »Saida«. Kumovala ji je soproga tržaškega namestnika princezinja Hohenlohe. Nova križarica je 125 m dolga, 12 in pol metra široka in 4'6 m globoka. Oborožena je z desetimi 7 cm in dvema 4'7 cm brzostrelnimi topovi. Armacija je majhna, ker je križarica namenjena le za poizvedovalno službo. Plula bo lahko s hitrostjo 27 morskih milj na uro.

p Iz morja so potegnili v Pulju truplo potnika Schulza, ki je najbrže radi slabih gmotnih razmer izvršil samomor.

p Podadmiral Holzner u pokojen. Poveljništvu vojne luke v Pulju dodeljeni podadmiral Holzner bo stopil s 1. novembrom v pokoj. Kakor se čuje pride na njegovo mesto polkovnik Hlavček, ki ima postati s 1. novembrom generalmajor.

p Za Črnogorski rdeči križ so nabrali Slovani v Trstu do sedaj že čez 12.000 kron. Priprosto ljudstvo v okolici ne govori drugega nego o junaštvu Jugoslovanov.

p Umrl je v Trstu trgovec in posestnik g. Josip Gregorič.

Volitev delegalov.

V včerajšnji izredni 112. seji poslaniške zbornice so bili izvoljeni v delegacijo: Češka: Choc, Kramar, Krützner, Langenhan, Sedlak, Soukup, Sméral, Spacek, Udržal; namestnika Kaspár in Klofač. Dalmacija: Smodlaka, namestnik Vukotić. Galicija: Bialy, Korytowski, Kozłowski, Levicki, Leo, Skarbek, Stapinski; namestnika

Otroci dobivajo lahko zobe

S skrbjo gleda marsikatera mati na čas, v katerem ma dobiti njen ljubček zobke, posebno če mu manjka prave odporne sile. Da bi se pa ta zvišala, ni nobenega boljšega sredstva, kakor zatrjuje na tisoče mater, kot je Scottova emulzija. Njena uporaba pokaže že v razmerno kratkem času zboljšanje, malček postane bolj svez in prestane čas, v katerem ima dobiti zobe brez posebnega trpljenja. Večkrat ljubijo otroci

SCOTTOTO EMULZIO

tako zelo, da z veselimi vskliki pozdravljajo Scottovo steklenico, kar zdravljenje s tem izrednim otročjim krepčilnim sredstvom materi in otroku priljublja.

Ampak samo Scottova emulzija in nobena druga.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v. v znakah na SCOTT & BOWNE G. m. b. H., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljitev potom lekarnarja za poskušnjo.

German, Olesnički. Nižja Avstrija: Ellenbogen, Jukel, Rionösl, namestnik Schuhmeier. Zgornja Avstrija: Schlegel, Zaunegger; namestnik Schachinger. Štajersko: dr. Korošec, Prisching, namestnik Berger. Koroško: Dobernig, namestnik Waldner. Kranjsko: dr. Šusteršič, namestnik vitez Pogačnik. Bukovina: Isopescul, namestnik Onciul. Moravsko: Hruban, Masaryk, Seidel, Tomaschek; namestnika Lecher, Stanek. Šlezija: Schöpfer, namestnik Freiszler. Tirolsko: Degasperl, Schöpfer, namestnik Niedrist. Predarlško: Fink, namestnik Losser. Istra: Spadaro, namestnik Candussi. Goriško: Fon, namestnik Gregoričič. Trst: Pittoni, namestnik Oliva.

Mnenje gosp. dr. J. Knapitscha, primarija,

v Gradcu.

Gospod J. Serravallo,

Trst.

Ustrezajoč Vašej želji Vam potrujem, da sem dosegel ugodne uspehe z Vašim železnatim vinom kina Serravallo pri slabokrvnosti, kakor tudi pri slabostih po prestanih boleznih.

Dr. Knapitsch.

Herderjev

leksikon

najnovejša izdaja, popolnoma nov in prav nič rabljen, ki je stal nov 110 kron, se proda za 80 kron. Naslov se izve v upravnistvu »Slovenca« pod šifro »L. O. 1910«.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 30. oktobra 1912.

Pšenica za april 1913. 11'96
Rž za april 1913. 10'56
Oves za april 1913. 11'46
Koruza za maj 1913. 8'11

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m, sred. tlak 736'0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
29	9. zveč.	741'2	10'3	sr. jzah.	del. obl.	
30	7. zjut.	738'7	13'0	p.m.jzah.	oblačno	0'0
	2. pop.	736'3	16'0	"	"	

Srednja včerajšnja temp. 11'4°, norm. 7'8°.

Izjava.

Jaz podpisana Agneza Ravhekar preklčim tem potom vse razžaljive besede, katere sem rabila proti mesarici Katarini Werglez na Savi.

Sava, dne 29. oktobra 1912.

3434

Agneza Ravhekar.

Zahvala.

3431

Za premnoge dokaze prisrčnega sočutja v bolezni in ob smrti predrage mi soproge

Ane Zajec, roj. Verbič

kakor tudi za prekrasne vence in mnogobrojno spremstvo na zadnji poti, izrekam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo.

Posebej se zahvaljujem prečastiti duhovščini, slavnim društvom, zlasti pa pevkemu »Slavec« in slov. kat. izobr. društvu na Viču za krasno in ganljivo petje, šišenski čitalnici, državnim, deželnim in drugim uradnikom, vsem gostilničarjem in gostilničarkam, šišenskemu učit. zboru, kakor tudi posameznim udeležencem za ogromno udeležbo in spremstvo k večnemu počitku.

Sveto zadošno opravilo ob sedmini se vrši v torek dne 5. novembra ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Spodnja Šiška, dne 30. oktobra 1912.

Alojzij Zajec.

Opazarjam prečastito duhovščino, gospode organiste in slavna pevska društva, da se valed polne zaloge

= harmonijev =

dobijo pri meni po izredno znižanih cenah harmoniji ameriškega sistema. Na željo tudi na obroke. 3438

IVAN KACIN, izdelov. harmonijev
Novi Vodmat 151, Ljubljana.

Fini ŠPIRIT

iz žita, najboljše kakovost za žganje priporoča v množinah od 60 litrov naprej po prav nizki tovarniški ceni M. Rosner & Co., Ljubljana, poleg pivovarne Union.

960 (52)

NA PRODAJ je nova, krasna

Vila z vrtom

ležeča ob okrajni cesti, blizu kolo-dvora, na lepi legi, blizu farne cerkve. Obenem se lahko kupi gospodarsko poslopje, travnik in njive. Cena se izve pri lastnici Tereziji Voh v Žalcu na Štajerskem. 3437

Bog jo je dal in Bog nam je snoči ob pol 6. uri vzel našo dobro mater

HELENO

nenadoma sicer, a vestno pripravljeno na smrt, v 76. letu njene dobe. Največje veselje na svetu nam je bila mati in biti brez matere je naša največja bridkost. A Gospodovo ime bodi hvaljeno na vekomaj!

Vi pa, sorodniki, prijatelji in znanci, molite zanjo in, če morete, spremite jo k večnemu počitku v četrtek, 31. t. m. ob 9. uri zjutraj iz Zgornje Šiške št. 38, na pokopališče v Dravljah.

Namesto vsakatega obvestila.

Zgornja Šiška št. 38, dne 30. oktobra 1912.

Dr. Alojzij Merhar,
v imenu ostalih žalujočih.

3430

Nedosežne in od poznavateljev odlikovane so kavine mešanice

Karla Planinška

prva ljubljanska velepražarna za kavo

Dobivajo se v pražarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in v moji trgovini s specijalnim blagom Dunajska cesta šte. 6.

Gobe!.....

Kupimo čiste, bele, dobre, suhe gobe. - Ponudbe z vzorcem ter navedbo cene za 100 kg franko Praga, prosimo na naslov:

Hydrova tovarna hranil, Praga VIII. 3378

MOJA STARA

izkušnja me uči, da moram za nego kože rabiti le Steeken-
pferd lilijne mase mila Bergmann & Co., Tešin ob Labi.
Komad po 80 vin. se dobiva povsod. 441

Službo želi premeniti izprašan kurjač in

strojnik

neozjenjen, star 22 let, poštenega in treznega vedenja, z daljšo prakso. Zna tudi brusiti žage, in ustavljati v jarjenik (Vogelger). Želi primerne službe v mestu ali na deželi. — Naslov pove upravištvu pod št. 3380.

Brzjavni naslov:

Simenc, vrtnar, Ljubljana.

Jakoba Simenca naslednik

Pavel Šimenc

umetni in trgujoči vrtnar

priporoča svojo veliko zalogo svežih

vencev in šopkov

kakor tudi vse vrste rastline za dekoracije v sobah, saloni in na grobeh.

Zunanja naročila se izvršujejo točno in ceno. 3364 5

UČENEC

ksteri ima veselje do trgovine, zdrav in ne pod 14 let star, dober v računanju, se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji v trgovino I. Kušlan, Kranj, Gorenjsko. 3390

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Zajamčeno pristno

Slivovko Hruševce Brinjevec Tropinovec Vinsko žganje

iz lastne žganjarne se dobe v množinah od 25 litrov naprej pri veležgarnjarni sadja 959 (52)

M. Rosner & Co.,

Ljubljana, poleg pivovarne „Union“.

Dr. Ivan Oražen

Wolfova ulica 12

ne ordinuje do preklica. 3431

Nizozemska zavarovalna družba za življenje

Ravnateljstvo: Dunaj I. Aspernplatz 1.

se priporoča za sklepanje zavarovanj na življenje, rente, doto in vojaško službo pod najugodnejšimi pogoji in najnižjimi premijami.

Stanje zavarovanj koncem leta 1910 ca 375 milijonov.

Rezerve " " " " 112 " 452

Glavno zastopstvo za Štajersko in Kranjsko v Gradcu I, Schmiedgasse 40, kjer se sprejmo vsak čas strogo reelni, delavni sotrudniki proti dobri plači.

Nadzorstvo za Kranjsko: Ljubljana, Hrvatski trg 4.

Domača trdka!

Domača trdka!

Priporočamo **modni salon**
solidno trdko damskih in otroških klobukov ter športnih čepic vseh vrst
Marija Götzl Židovska ulica 8.

— Cene brez konkurence. —

2036

Nam diši kava vedno najbolje

kadar jo skuha mamica s pravim: Francikom: „Taka kava je duhteča, ima poln, močan okus in lepo, vabljivo barvo.“ 1252 IV.

Elektrotehniška delniška družba

prej

1018

Kolben in dr. Praga-Vysočany.

Dinamo stroji, elektriški motorji. Naprave za elektriško razsvetljava in prevajanje elektriške sile. Električni obrat vseh vrst. Ventilatorji. Turbo-generatorji, elektriške železnice in lokomotive, žerjavi in dvigala. Obločnice in žarnice vseh vrst.

Vodne turbine vseh sestav, (Francis, Pelton). Točna, cena in hitra popravila vseh elektriških strojev od drugih trdk. Vse potrebe za inštaliranje.

Št. 35281.

Razglas.

V smislu § 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in troških za leto 1913 in sicer:

1. Mestnega zaklada;
2. mestnega ubožnega zaklada;
3. zaklada meščanske imovine;
4. ustanovnega zaklada;
5. mestnega loterijsko-posojilnega zaklada;
6. amortizacijskega zaklada mestnega loterijskega posojila;
7. mestnega vodovoda;
8. mestne klavnice;
9. mestne elektrarne in
10. mestne zastavilnice že sestavljeni in da bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu štirinajst dni

od 28. oktobra do 10. novembra letos

javno občanom na vpogled, da vsakdo lahko navede svoje opazke o njih.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 25. oktobra 1912.

Zupan:

Dr. I. Tavčar, l. r.

3405

Staubene parcele

na Dunajski cesti v Ljubljani pred delavskimi hišami in na Glincah takoj ob mestni meji na Tržaški cesti, vse z najlepšo lego so po izbiri za primerne cene

na prodaj.

Več se izve pri lastniku **JOS. TRIBUC**, na Glincah 37. 2127

Od dobrega najboljši!

Singer Ko. del. družba za šiv. stroje

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 4.

KRANJ

Glavni trg št. 79.

NOVOMESTO

Vel. trg št. 88.

1197

„ADRIATICA“ Sušak,

obrtno deln. društvo za destilacijo slivovke, tropinovec, konjaka i. t. d.

Išče

potovalnega

zastopnika,

ki je po slovenskih deželah pri prvovrstnih odjemalcih v to stroko spadajočih izdelkov dobro vpeljan.

Ozira se samo na natančne ponudbe z izkazi in priloženo sliko. 3428

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najbolje pri **R. Miklauc** v Ljubljani. 2933 1

Velika izbira. - Samostojne cene. - Na zahtevo se tudi izdelovanje oblek preskusi.

Lepa priložnost!

Proda se iz proste roke

lepo posestvo

obstoječe iz gostilne, novega, s cementno opeko kritega skednja in hleva, 20 mernikov posevke, treh gozdov, dveh travnikov. Pri hiši je lep vrt, zasajen z mladimi sadnimi drevmi. Gostilna z novo lepo verando je v dobrem stanju, krita s škrljem, tik državne ceste, oddaljena 10 min. od farne in le 20 minut od božjepotne cerkve pri Mariji Pomagaj na Brezjah. Posestvo dopušča rediti po štiri goveda, 1 konja in šest prašičev. Cena brez živine 22.000 kron.

Prodaja **Anton Debeljak**, gostilničar in posestnik v Spodnjem Otoku št. 23, p. Radoljica, Gorenjsko. 3412 3

Strojnika

sprejme trdka **Zabret & Komp.** v Brifofu pri Kranju. Oni, ki so službovali pri opekarni, imajo prednost. Zahteva se izurjenost v pisavi. Ponudbe naj se pošiljajo naravnost na trdka. 3432

Gospodarsko društvo v Trnovem na Notranjskem išče za lrgovino 3410

pomočnika

Plača po dogovoru. Zeli se, da se hitro zglesi.

IZPELJAVA

vseh poslovnih transakcij. Izdajanje čekov, nakaznic in kreditnih pisem za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

C. KR. PRIVIL. BANČNA IN MENJALNIŠKA DELNIŠKA DRUŽBA

Akcijski kapital: 50.000.000 kron. Rezervni zaklad: 22.000.000 kron.

OSREDNJA MENJALNICA:

„MERKUR“ DUNAJ I., WOLLZEILE št. 1.

Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Gablonz, N. Graslitz, Inmost, Krakov, Litomerice, Moravski Zumperk, Mödling, Meran, Novi Jičín, Pízen, Praga, Liberec, Teplice, Šenov, Dunajsko Novomesto, Cvilava

NAKUP IN PRODAJA

vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnice, srečk itd., itd.

Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev Prospekte in cenike premij zastoj in franko

Izdaja konzorcij „Slovenec“.

Tisk: „Katoliške Tiskarne“.

Odgovorni urednik: Miha Moškerc.